

PAANAITETAHO NOO DZESUHO

Dzohane Dzebeteo qeeteta
 Suunga Pattimo, oi
 Epesoho Besa Khata robena
 Tii 96
 Sinabidza Abi Tupu Sebeni
 Oi Nagapa: Epeso, ma Simuna, ma Pegamo, ma
 Ttiattira, ma Saatti, ma Pirattepia, ma Raot-
 tikhea ma minara
 Asia Gattiqa Oho Haba

¹ Dzoobe Dzairamane:

Quba bamenoma qesa ao biranatare boohimi Ohongai noo erake Dzesu Kiristu moitemi noi oke baura abi samane nomeho quba paanaitareiqi Angero nomeke dzoobiremi oke gama Ohongaho tuhotuho (ma sutasuta) abi Dzohane anaho quba paanaiteta. ² Oonihe oi isere sepe bahe Ohonga Mai ma Dzesu Kiristu hiireta ma quba samane paanaiteta oke ana nese qoohiqi mooqi roqobeta minake eete gama ttarita qeetemi oorai.

³ Oonita noo qeetemi oorai oho mee ao biranatakoita apenei isaitaqu ma nookaqu ma roibetaqu nike korabete qupadzohiqa oke eetare.

OHONGAHO DZOUBE MA KANAKANA

⁴ Oionita sinabidza tupu sebeni Asia Gattiqaho habana oorai nike minaraho pui naate ooraita nookare. Sumasai baura minaraho khooba (sebeni) ooqi Ohongaho poro qereho patita baura eetoraita Ohonga agoba oorai baa qaarakoi noi

Sumasama nopoi nikeho dzoobe hiiremi hasu ma keba oi nikeho naate.

⁵⁻⁶ Oi nopoi keke bahe Dzesu Kiristui Ohongaho noo qaupuiteqi napaho quba dzasa minake eete napake kahosaho ekata saqobareiqi dzuu nome perebireta. Perebireqi baata neta bosa qooroqi napake pobi nometa mootomi napai Ohonga mai napameho sinabidzaho ttiihu barabara abi naate oorai. Oi Kiristui oke eesuqi paha ttoka ma haba minaraho abi mimi nokoho Soopara mina naate oorai. Oke qupadzomaqi napai beedzae ma dzapa pobi nohoke qusubaite qaraqara qaarare. Oio meenipamu. Oonita noi Ohonga Mai ma Sumasama ttaike dzoobe hiiremi nikeho qupa kebaratare.

⁷⁻⁸ Napaho Soopara minai hee, Anai ipi ma bosa, agoba qaabi oorai qaarakoita anai ape bahe Kupina Eepanoma kekeni, ooiqi hiiroraita nookare. Ipita Dzesu Sooparai perettabita gagabero kukubihimake abi minarai nesema moo sahatetakoi. Abi noke teeteta, oi ttoka ma haba samaneho quni ma mani ma gama susupu, nokoi noke mooqa tti ma areare hiibakoi. Oore, oio meenipamu.

ABIHO ISAKI DZESUKE DZOHANE MOOTA

⁹ Dzoobe dzairamane, anai Dzohane nikeho nane oni. Bosata anai Ohongaho pobi naate Dzesuho isere qidza mooto tuumaqi Epeso nagapata biranateta. Biranatem i kaipo nike ma napaho irita peitetahe napai peperataama. Oonita anai Ohongaho noo iso keke ota hiiremi ttoka abi qesai naho goottae eete anake hotou biireqi Pattimo suunga erata mootomi oho sutasutata oorai.

¹⁰ Qate hiibi, anai dzuma teeta neseke qooroqi nookami naho tumeta suu ma inabiho isakita to-toho minanipamu teei biranateqi eraiqi hiireta.

¹¹ Hee, Maqa, nii poiqa moo nookaqu oke korabete geeta qeeteqa oke naho oko ma boto tupu sebeni ma minarahota dzoobiremi tuumare. Oi nagapa Epeso ma Simuna ma Pegamo ma Ttiattira ma Saatti ma Pirattepia ma Raottikhea ma minarata oorai nokoho quba dzoobiremi tuumare.

¹²⁻¹³ Oke hiiremi anai hee, Apeho totoho oniqi hiireqi burisi eete moohimi abiho tomidza teei oho bisata qooro oomi goriho dzongi sebeni rome biire oota. Oonihe sasa nohoi kharanipamu oko karata oomi siihu tobe sumanoma, geeba minanoma teei noho hobisata oota.

¹⁴ Ma qiba gee nohoi khabakhabarinoma oroubaho tomidzani qate nese dzadza nohoi eepa koinaho isaki oni. ¹⁵ Oko nohoke moomi barasi hihihinoma, eepa qaitoraiho qesa, qate totoho nohoi oba sasa minai taate rururuitoraiho isaki oni.

¹⁶ Ma noi taama sebeniho isakike boto dzooma oomi nese ma pati nohoi ete koinaho tomidzanipamu. Qate too nohota biranahita oi dzube qaanoma tee, kakanoma keke oni. ¹⁷ Noke ana oonomake mooqi oko toro nohota taate baataho isaki naateta.

Oonihe noi boto pobi nomeke naho irita mootoqi hiireta, Eehe, anaio ipi ma bosanihe nii eto atti eetaino. Anai baataho bahe, qaraqaraho maikhata. ¹⁸ Meeke ana bosata naamae baatetahe paha eehaha naate qaraqara qarakoi. Oio mee oonita apenei baataho tuputa tuumaquni mae

ota tta eetaqu oho kaame oi gama naho botota ooraita qupadzomare.

¹⁹ Oonita quba nii ao moori ma quba biranatare boobi oke nii poiqa moohiqa oho isereke iso keke ttarita qeetare.

²⁰ Qate goriho dzongi sebeni ma taama sebeni nii naho botota moori oi qahura oonita oho meei era: Dzongi sebeni oi sinabidza tupu samaneho dzare, ma taama sebeni oi qaru abi nokohoho dzare gama susupu oni. Oiқи hiireta.

2

EPESO ABIHO DZAIIRA PEPA DZOHANE QEETETA

¹ Hiireқи Dzesu Soopara mina noi anake pobi hiireta, Qate nii Epesoho qaru abi noho quba noorake qeetare. Hee, Dzoobe, anai taama sebeni nikeke boto dzoomaқи goriho dzongi, oi tupu nikeho, oho bisata anai tuuma ma baaba eetoraita naho noo erake nookare.

² Oora ma qaara nikehoke ana gama gesina. Oi nike baura qidzata peperataamake battigara naatorai oi bagenoma. Oi ikoiko abi qesai nikeho bisata biranateқи hee, Nanai Kiristuho qaru abi ooniқи hiiremi nike ikoiko nokohoke sigumami paana naateta. ³ Ma nike dzapa nahoho quba kaipo mina saridzeқи te oke nookami qanga naataranihe paidzasuiқи pekhure teetorai oi gama qidza.

⁴ Oonihe nike bosata ai tataumaқи dzasaho tete isanate iiha qaatahe ikanomake eete poiqa abiho dzasa ruume naatorai, teena ooqaho quba anai nookami isanataama. ⁵ Oonita nike ota haratete

ooraiqi ao qupa burisi eeteqa paha dzasaho teteta qeehiqa oho kokora baura eetore. Oke eto ruume naate eetaama naatemi ana qeemaqa dzongi nikehoke oho tekata karabetaino.

⁶ Qate Nikoraoho ttari pasenanomahoke hiire: nokoho teteke nike gootae oi mee, ana naamae oho gootae minanita ooqata nike gattiqa isanatorai. ⁷ Oonihe apenei torona oonomake suqobire qaaraqū abi nokoqaho qubake ana tete geemami nokoi Ohongaho dzoo qidzata qeemaqa qaraqaraho ee mee muunakoi, teena oke Sumasai naho oko ma boto nikeke pobi hiiroraita tomanomai nookare! Oiqi qeetareiqi hiiremi ana Dzohanei qeeteta.

SIMUNA ABIHO DZAIIRA PEPA DZOHANE QEETETA

⁸ Qateqa Dzesu Soopara Minai anake hee, Poiqa paha noorake Simunaho qaru abiho quba qeete dzoobiremi tuumare. Hee, Anai bosata baate-tanihe paha eehaha naate ooraita apei ipi ma bosa bahe ana naqenita nookare. ⁹ Nike quba gesaqesaho dzore naate kaipota oorai oke ana gesina, oonihe sinabidza ma tete oho meupui nikeho torota oorai oke eto ruume naataino.

Qate gesai Saataho abi naganihe sepeke hee, Nanaio Dzuta abi meeniqi hiireqi nikeke qomaqoma samaneke hiirorai oke ana gama nookorai. ¹⁰ Iibadzaio qesa ma nikeke toronaiteqi sutasutata mootoqi bodza tteniho isakita nike heme bamenoma moitemi nikehota gesai baatakoi.

Oonihe eto heme oho quba iiha ma dzoobidza eetaino. Baatareiqā baatakoi hiireqi nike battigara naatemi ana qaraqaraho barei nikeho irita

dzeebidzakoi. ¹¹ Oonita teei peperataama naate baateqa noi bamu ipi bodzaho baata tatangaho kabira naataqu. Teena oke Sumasai naho oko ma boto samaneke pobi hiiroraita tomanomai nookare! Oiqi hiire qeetare. Oke hiiremi ana Dzohanei qeete.

PEGAMO ABIHO DZAIRA PEPA DZOHANEI QEETETA

¹² Soopara minai paha anake hee, Qate Dzohane nii paha Nagapa Pegamoho qaru abi nokoho quba noorake geeta qeete dzoobiremi tuumare. Hee, Apeho toota dzube qaanoma kakanomai keke biranatorai oi ananita nookare.

¹³ Meusu nagapa nikhota Iibadzaho qoberoba huba haba biiremi gamaniho poro qere oho bisata ooraihe nike oho gootae eete naho dzapata atimaqi noho noo qusubaitorai, dzoobe. Ma naho qaupuqaupu abi Attipa noke nokoi nagapa ota eepama dzooromi baatemi nike te oho qubake ququimara oke ana nookami ooqata isanatorai.

¹⁴ Onihe nikhoho bisata Nikoraoho ttari qesa biranatemi nike ikaqi nokoho totohoke nookorai?

Oi agobake Baraqamu noi Barakike banaiteqi hee, ¹⁵ Nii Isirae abike sengibetareiqqa qoberobaho patta biraite pasenaho teteta nokoke qoqopa eetemi ota dzuubakoiqi hiireta.

Qate Nikoraoho ttari oi oonomaho tomidza naatemi nike nokoho noo bai hiibaama naatemi anata qanga naatorai. ¹⁶ Oho qubake nike ao qupa birisi eete tete oke pobitare. Pobitaama naatemi anai baaqa qaa dzube naho toona oorai ooma nokoke rubengaitemi nike nokoho tti ma ttaka hiibakoi.

¹⁷ Oonita toronaho suqobidza abiqake keke ana dzukudzukuta patta dzubina mekenoma moitemi muunakoi, ma ana oma khabanoma dzapa siriha ooraike noke moitemi noqai oho naru qidzake qupadzomakoi. Teena oke Sumasai oko ma boto samane nahoke pobi hiiroraita tomanomai nookare! Oiqi hiiremi ana Dzohanei qeete.

TTIATTIRA ABIHO DZAIRA PEPA DZOHANEI QEETETA

¹⁸ Soopara minai paha anake hee, Qateqa Dzohane nii paha pepa erake Ttiattiraho qaru abiho quba qeeteqa dzoobiremi tumare. Hee, Anai Ohongaho Khata nese nahoi mohimohi eepanoma, qate oko nahoi barasi hihihinoma oora ma qaara pobitorainomanita noo naho erake nookare.

¹⁹ Ana nookami nike ai tataumaqi kokoranoma naate baura qidza sohorota. Sohoroqi battigara naate baura qidza samaneni pamuke paha eetorai, dzoobe.

²⁰ Onihe agobake qoberoba atapa pasenanome Dzesabe noi Isiraeho dzube abi ikobete qaata oho isaki teei nikeho bisata qoberobaho patta biraiteqi hee, Ohongaho tooi eraiqi hiiroraiqi hiiremi naho baura abi qesai ikaqi qohare ota qeemaqi pasena oho ttaike muunorai? Teena oi nikeho bisata oomi anata kahosanoma naatorai.

²¹ Qoberoba atapa oho isaki oomi anai hee, Nike qupa burisi eete oonomake qaatareiqi hiire qaimi nike ikaqi basesa eetorai? ²² Oho qubake ana atapa oho isakike qoorobiremi basata pirupara minake eetakoi, oi apene paha oho kahosanoma

naatorai ooma gamaqa. Oonihe hairiamake qupa burisi eete tete oke qaataquko ingonaitakoi.

²³ Oonita anai goberoba oho khametoke teetemi baatanipamuke eetemake naho oko ma boto tupu samanei oke mooqa hee, Oo Meenipamu Dzesu Sooparai abi napaho dza ma rumubake toron-aiteqi oho isakita ipi ma ari moitoraiqa hiibakoi.

²⁴ Oi Ttiattira nagapata dzotata qusubaitoraiho ttari oberai nikeke hee, Nanaho gesina kosidzonipamu ooraita nike nokanoka oke nanaho torota aimareiqi hiirorai.

Oonihe oi libadzaho pobi naatemi qesa ma nikei oho baike hiiroraiho qubake anai bamu paha bame teeke nikeho irita mootagu, oi nike ao baura qidza samaneta oorai. ²⁵ Teena oke nike qere biire qaamake anai biranate oho ipi moitakoi.

²⁶ Oi nikei ota peperataamake baura nahoke eete soubidzaquko nikeke ana geebanomaitemi nike abi tupu samaneho soopara naatakoi.

²⁷ Oi teehe bahe getaqeta teei hee, Abi ttoka qapuke huhuitorai oho isakita (Dzesu) noi bise baisema abike soopara eetorakoi. Oiqi qeetemi ooraita naho mai anake oho isakinomaitetaho tomidzake nike oho qesa abi mimiho koo beedzaenoma aimaqa ooma abike pobipobiiitemi basesanomai ttoka qapuhu isakita huhunatakoi.

²⁸⁻²⁹ Oi ana hiiremi nike iihai taamaho qesa naate dzadzanomanipamu naatakoi. Teena oke Sumasai hiiroraita oko ma boto tupu nike gama susupu noo oke nooka qusubaitare.

3

SAATTI ABIHO DZAIRA PEPAKE DZOHANEI QEETETA

¹ Dzesu Sooparai anake hee, Qate Dzohane nii nagapa Saattiho oko ma botoho qaruu abi noho quba geerake qeete dzoobire tuumare. Hee, Sumasa (sebeni oi sipi teena susupu) naho torona oorai. Ma anai taama sebeni (oi oko ma boto minara) nikeke gama boto dzooma ooraita nookare. Anai nookami nike hee, Nanai qaraqaraho dzapa pobinomaniqi hiiroraihe baamu, nike batabata samanomai oorai.

Oi Ohongaho pengata nike baura qidza samaneke qere biire ao peeta aimarorihe naane quba qaatemi oorai? ² Oho quba sahatetega isaki gattiga nikeho torota baataamake oorai oke hairiamake tukutoqa baurake eehahaitare.

³ Oi ana biranataqu bodzake nike ruume. Oonita eto nike meerata oomi saridzainoho qubake nike toma tiite nookaqa sahatete ao qupa burisi eetare.

⁴ Meeke Saattiho oko ma boto tupu nikeho bisata abi teena teenaho oora ma qaarai makaa-make oorai nokoi dzapa pobinomanita noko ttoba khabanoma dzapireqa anama nanai minaraho neseta sarai teenai keke oorakoi.

⁵ Abi oonomai meeke ttoba khabanoma dzapiremi anai bamu dzapa nokohoke qaraqaraho geeta dzamutaquhe Ohongaho penga ma angero nohoho pengata dzapa nokohoke mee hiibakoi.

⁶ Teena oke Sumasai oko ma boto tupu minarake pobi hiiroraita tomanomai nookare! Oiqi Dzesu Soopara hiiremi ana qeete.

*PIRATTEPIA ABIHO DZAIIRA PEPAKE
DZOHANEI QEETETA*

⁷ Soopara minai paha anake hee, Qate Dzohane, nii paha nagapa Pirattepiaho oko ma boto tupu oho qaru abiho quba geerake qeete dzoobiremi tuumare. Hee, Anai Dzakapa meenomanipamu oonita agobake Tabitiho eema ma khatai noho tete kaame aimakoiqi hiireta naru oho mee oi naho botota oorai. Oho qubake anai tete siiremi teei bamu geemaqu, eo ana tete geemami paha teei bamu siibaqu, oonita nookare.

⁸ Ana naamae nikeho quba tete geemata. Geemami teei oke siibaquho isaki baamu. Oi ana moomi nike teqaha dzapa nahoke ai siginaitaranihe naho nooke nike gattiqa beedzae eete qusubaiteqi baura qidzake eetorai, dzoobe.

⁹ Qate Iibadzaho tuputa qesai nikeho bisata qeemaqi hee, Nanaio Dzuta abi meenomanita nike nanaho noo qusubaitareiqi hiiroraihe nokoi obero noo oke hiirorai. ¹⁰ Oonihe nike naho noota battigara naatoraiho qubake ttoka ma haba minaraho abihota torona mina biranatemake ana nike beedzaenomaitemi nike ota isanatakoi. Oonita anai nikeho dza minake eetoraike Dzuta abi nokoi qupadzoma quba ana hiiremi nokoi baaqa nikeho torota subate dzapa nikehoho hasa hiibakoi.

¹¹ Oonita ana bamu hairi eetaquhe ao baaqa oho papara nikeho qibata dzaamotakoita eto nike peperatemi papara nikehoi qesaho pobi naataino.

¹² Oonita teei torona gama suqobidzaqu noke ana Ohonga nameho biiriho suba hiiremi teei bamu noho habara eetaquhe noi oho nakuqata keke qooro tatanga naate qaarakoi.

Oi ana dzapa usaqe name noho irita mootakoi. Ma Ohonga nameho dzapa ma Ohonga nameho meusu nagapa Dzerusaremu qusuta biranatorai oho dzapa pobinoma oke gama sugobidza abi noho irita suutomi bagenoma naate qaarakoi. ¹³ Noo teena oke Sumasai oko ma boto tupu minarake pobi hiiroraita tomanomai nookare! Oiqi Soopara minai hiiremi anai qeete.

*RAOTTIKHEA ABIHO DZAIIRA PEPA
DZOHANEI QEETETA*

¹⁴ Dzesu Sooparai anake hee, Qateqa Dzohane, nii poiqa nagapa Raottikeaho oko ma boto tupuho qaru abiho quba geerake qeete dzoobiremi tumare. Hee, Anai ape bahe Ohonga mosomoso Maikhata, mutusa qidza meenipamu, idzoidzo, ma isere nahoi paha idzoidzonita nookare.

¹⁵ Nikeho baurake ana nookami oi eepa bamu, ma dzapa bamuhe oi oho takurata oorai. Nike eehaha naataamake kebai keke oorapuko oi gatiqa isanatarorihe nike ao eehaha naate eepaho isakita ootati qaate kebaratemi anata isanataamani.

¹⁶ Oonita hiidzo, nike dzapa bamu, ma mutu bamu oho qubake anai nikeho isaki etteimami mari naatemi keuma biidzakoi. ¹⁷ Oi gisi nikehoi ttoba ma bareama, nese qupi, midzanoma, makanomanihe nike ikaqi oho ruume naateqi hee, Baamu nanai isanatorai ma qepe ma haba nanata gama gairai ooraiqi hiirorai?

¹⁸ Maqa, ttokahoke nike hiireqi oho totohota hiiroraihe, ttoba ma bare sasari khabanoma naho torona oorai oke nike mai eeteqa habana gotta nikeme sengibetemi nikeho midza bamu

naatakoi. Ma neseho maraseni nahoke aima nese nikeme suraitemake qidzanatakoi. Oho qesa nike ttuma ma quruma nikemeke biireqa gori tobe sumanoma ao eepata sasari naate oorai oke nike naho torota aimamake meeke nikeho isaki meupunoma naatakoi. Sinasina naho oke nookare.

¹⁹ Oi anai abi apeneho dzake eetorai nokoqake ana qogo noo hiireqi tete pobitoraita ana noo hiire oke ao nooka roqobetega burisi eete tete nikeme pobitare ²⁰ Nookao, anai qupa nikeho pouta tonabetoraita teei totoho oke nookaqa naho quba tete geemamake anai nakuta qeemaqa noma nakamae ttaike patta muuna rongoqoma qaarakoi.

²¹ Oi erake eete oorai. Ana torona samaneke suqobireqi ao mai nameho poro qereta peite noma ttaike soopara baura eetorai. Oonita oho isakita teei suqobidza abi naataqu noke ana poro qere nameta teka moitemi peite paha ttaike erata qoobakoi. ²² Noo teena oke Sumasai oko ma boto tupu minarake pobi hiiroraita tomanomai nookare! Oiqi Sooparai hiiremi ana Dzohanei qeete.

4

QUSUTA TOTOHO SAMANEI OHONGA SUBE-SUBE HIIRETA

¹ Geeho noo oke Dzesu Soopara hiire qaasuhimi ana Dzohanei moomi qusunipamuta tete teei kuraubami suu ma inabiho noo totoho bosana nookori oho totohota noi paha ana pobi hiireqi hee, Nii erata peitemake quba biranataqu oke ana nii banaitare.

² Oke hiimi Sumasai anake raraku biiremi ana peite moomi idze, qusuta poro qere mina

oomi teei ota qoorota. ³ Qoorota oi Beedzaeho Maikhatanipamu! Noi oma somu ma qodzori hihihinomaho isaki. Qate dzadza noke sengibeteta oi bane ebeke eehaha hisasainomaho qesani.

⁴ Noi kebapouta oomi abi mimi dzare 24 nokoi noke rome biireqi bosaquire 24 ota habeseta (oi Isirae abi tupu 12 ma qaruu abi 12 napahoho isaki gamaqa).

Qate nokoi ttoba khabanoma dzapidzanoma ooqi goriho papara tobe sumanomake tooroqi oota.

⁵⁻⁶ Qate obattuho isaki hihihinoma teei oomi Ohongaho poro qere oi oho bisata oota. Ma poro qere oho neta baibai aimami para ma husu attinoma biranateta. Ma oho patita dzadza tatanga oi kisakisama uhuba igabiremi oi Ohongaho Sumasa sebeniho isaki oi sipi teenaho qaseqase naateta.

Qate qaraqaranomaho isaki eserisa eseri oi poro qere oke rome biirota, nokoi nese tume ma dzage ooranoma. ⁷ Oi kabiraho qesanihe oi qaraqaraho qahurani. Isaki bosabosa oi Raioni attinomaho tomidzani. Qate oho samaio kao kokoranomaho tomidzani. Qate oho temuio abi tee qiba ttittira minanomaho tomidzani ma nese ma penga noho oi paha abihoni. Qate musaio tuna mohimohi ao areuma dzobidzobi eetoraiho tomidza.

⁸ Oonihe isaki eserisa eseri oi gama naku ma sasata nesei keke quba moo soubirorai ma teehota hira sikisi rauharauha eetorai, teehota paha sikisi oke eetorai. Oke eete noko gama noo dzobidzobiho isakita oorai. Nokoi meeraamanihe

qupiba ma etebake roibeteqi hee, Ohonga Beedza-
eho Maikhata, nii Agoago ma Dzakapanoma, Qa-
heubanani! Nii Agoba Oorai Qaarakoi, ooboboo!

⁹⁻¹⁰ Hiireqi nokoi oonomaho isakita Ohonga
qaraqara tatanganoma noke dzoobe hiire hasama
gegema hiimi abi mimi 24 poro qerena oorai
nokoi ao hairiamake Ohongaho dzagata pomai
kotoroqi papara nokome oko toro nohota mootoqi
qaraqaraho maikhatake subesube hiirorai.

¹¹ Nokoi hee,
O Ohonga Soopara naname.
Quba dzapa samane minarake korabeteta
oke niimae korabeteta, ma oi niiho qubai keke.
Oonita nanai niiho hasama gegema hiireqi
dzapa nihoke qusubaitorai
oi teeho bahe nii oho isaki kekeni.
Oiqi hiirota.

5

DZOHANEI GEE ATTINOMA SENGINOMA MOOTA

¹ Qate Ohongai poro qere ota qooro oomi boto
pobi nohota gee senginoma teei oomi ana moota.
Moohimi oho qetaqetai nakuta oota ma sasata
dzapa ma pasarai oomi oho geeba sebenike ee
dzusama suutomi oota.

² Oomi angero beedzaenoma teei sokateqi hi-
ireta, Apei geeba erake isanate sengi geemaqu?

³ Oke hiireqi qiri eetemi eehe, qusu ma ttoka
minarata abi teei sengi oke geemaqa oho mee
isaitaquho isaki te oorara.

⁴ Abi oonomai bamu naatemi ana Dzohanei
dzasa minake eete tti hiireta. ⁵ Tti hiiremi abi
mimihota teei ana pobi hiireta, Maqa, eto tti

hiibaino. Dzutaho quni ma manihota teei oho isaki oorai oi Tabitiho sooro ma saina noke qe-sai hee, Dzutaho Raioniqi hiirorai noi suqobidza maikhata. Oonita noi sengi geeba sebeninoma oke geehiqa gee isaitaquho isaki ooraita mooro.

⁶ Oiqi hiiremi ana moomi poro qereta qaraqaraho isaki eserisa eseri nokoho bisa ma abi mimi 24 nokoho bisa qapunipamuta abiho Hoo Dzooba teei gooro oota. Oonihe noho samai sipisipi khatake kahosaho quba kiridza qeeroraiho tomidza naatemi noho nese sebeni ma qiba toqena sebeni oota (oi Ohongaho Sumasai ttoka ma haba gama igabiroraiho qahura naateta).

⁷ Oonita napaho Hoo Dzooba noi poro qereta baaqi Ohonga maiho boto pobita gee bamenoma senginoma oke aimata. ⁸ Aihimi qaraqaraho isaki eserisa eseri ma abi mimi 24 nokoi Hoo Dzooba napaho, oko toro nohota pomai kotorota. Pomai kotoroqi gorihoto tuba samane nokome ota mootomi oho nakuta ura moromoronoma peiteta, oio qaheuba abi minarai hasa ma pupu dzoobiro-rai oho qahurani.

⁹ Qate paha nokoi kui nokome aimaqi Hoo Dzooba napahoho dzapa qiraiteqi naa usaqe erake hiireta,
 Buububuu! Nii Ohongaho quba eeteqi
 abi noo maina paina haba samaneta oorai
 ma quni ma mani samane nokoke ingonaitareiqi
 dzuu niimeke perebireta
 oho qubake nii niqe gee senginoma geebanoma
 oke aima geemaquho isaki oorai, dzoobe!

¹⁰ Nii abi samaneke ingonaiteqi

hiiremi nokoi Ohongaho quba eeteqi
 ttiihu barabara abi tupu mina naate ooraiqi
 ttoka ma haba minarake soopara eetorakoi,
 uububuu!

¹¹ Naa oke hiire qaasuhimi ana moo nookami
 angero kitu ma hoho mina, hattatti ttauseni
 heagopago nokoi poro qere ma qaraqaraho isaki
 eserisa eseri ma abi mimi 24 oke gama rome
 biireta. ¹² Rome biireqi garuruiqi Hoo Dzooba
 napahoke hee,

Meenipamu, abi niike kabira bagenomaho isakita
 dzuubetetanita beedzae ma tatanga
 ma ttuma ma gesina ma dzapa pobi ma agoago
 ma dzakapa oi gama niihoi keke!

¹³ Oiqi hiiremi idze! Ana nookami Ohongaho
 boto popo minara oi qusuna ma katana, ma obana
 ma torana, ma ika ma ikana, oi gama too teenaita
 kaitomaqi hiireta,

Oore, nee ma bau, beedzae ma tatanga
 ma dzapa pobi minara
 oi Ohonga mai poro qerena qoororai
 ma Khatai abiho Hoo Dzooba naate oorai
 nopogaho isaki kekeni!

¹⁴ Noo oke quba minarai hiiremi qaraqaraho
 isaki eserisa eseri nokoi totoho oke qaupuiteqi
 hee, Oi meenipamu ooniqi hiiremi paha abi mimi
 24 nokoi gama pomai kotooroqi Ohongaho hasama
 gegema hiireta.

6

*HOO DZOOBAI GEEHO GEEBA SIKISI
 UHUTOTA*

¹ Nokoi hasama gegema hiimi ana Dzohanei moomi napaho Hoo Dzooba noi geeba bosabosa oke uhutapihimi qaraqaraho isaki eserisa eserihota teei paraho totohota sokateqi hee, Oionita quba oi biranatare, oiqi hiireta.

² Hiiremi ana moohimi abi teei oosi dzadza ma sahurunoma noho heeta biranatemi teei noke poregatti dzeebireqi saipa moitemi noi ao torouma qeemaqi abi ma quba samaneke suqobire ngausa eeteta.

³ Oke eetemi napaho Hoo Dzooba noi paha geeba oho samaqake uhutota. Uhutomi ana nookami qaraqaraho isaki eserisa eserihota paha teei sokateqi hee, Quba teei ipibire biranatareiqi hiireta. ⁴ Hiiremi oosi dzuu suraitanoma teei biranatemi abi noho irina habeseta noke teei qaa dzube moitemi noi qeemaqi qaa qogoimaqi ttokata abi samane qesa sobana soorota.

⁵ Oke eetemi napaho Hoo Dzoobai paha geeba oho samana uhutomi tapari naateta. Oke eesuhimi oosi kuu ma pebanoma teei biranatemi noho heeta abi oota noi seebeho gosogosoke botoma aimota. ⁶ Aimomi ana nookami qaraqaraho isaki eserisa eserihota totoho teei hee, Oho mee erani: Dzobadzoba teehe ttuma oi kina teena naatakoi qate eringa mutu pauni teena oho qesa kina teena. Qate bibi ma bai oba idze, apei oho ttuma quba isanataqu? Bamunipamu oho seebe minani.

⁷ Oiqi hiiremi napaho Hoo Dzooba noi geeba oho samana uhutomi oi poa naatemi qaraqaraho isaki eserisa eseriho totohoi hee, Oioni quba teei paha biranatareiqi hiireta. ⁸ Hiimi ana moomi

oosi gotta ma gattanoma teei qereqarema baami abi oho heeta oota dzapa noho baatani. Qate noho gaigai oio eero ma ngarangara!

Oonita Ohongai oke eete hiiremi quba oho mee era biranateta: qaa dzube biranateta, ma seebe biireta, ma baata samane biranateta, ma paha kabira qaanomai abi muunata, oke eetemi abi samaneni pamui baateta.

⁹ Oionita Hoo Dzooba napahoi geeba oho samana uhutomi paipu naatemi ana moomi kabirake dzuubetaquho haqa teei oota. Oonihe oho pesuke moohimi idze, abi qesa samanei Ohongaho isere qidza abiho torota mootoqi sinabidza idzoidzoke hiireta nokoke ttokaḥo maimanei haqa ota dzuubetemi nokoho gisi ota areare hiirota. ¹⁰ Oi nokoi sokateqi hee, O qaheuba Maikhata meenoma, niiho baura abi samane nanai ttokata baura eete qaimi ibo abi nanake teete baaorai oonita bodza apeta nii nokoke maripa eeteqa oho ipi ma habara nokoke moitaqu?

¹¹ Oiqi hiiremi Ohongai sinasina erake nokoke pobi hiireta, O dzoobe, oonihe nike isakiqata beebe eete oomake oho bodzata nokoi kokora abi qesamane nikeho nokoke oho qesa teetemi baatemake oho batabidza biranatakoi. Hiireqi nokoke ttoba ma sasa khabanoma moitemi oi qupa saasari nokohoho mumure naatemi oke dzaarota.

¹² Oonita quba oi bamu naatemi ana moomi napaho Hoo Dzoobai geeba paha oho samana uhutomi sikisi naatemi idze! Ttoka ma haba rubabeta minake eetemi etebake quba qanga,

eequ asuasuhu isaki oi peite eteke sirihata. Qate qupibake dzuui sooro peite dzasidzake igabireta. ¹³Qate uta mina tooromi muri surisa gama ttokata taatoraiho isakita taama ma pomatti uuba taateta (oi abi mimi samanei baatarotaho qaseqaseni kaqa).

¹⁴Oke eetemi ana moomi pepake qoomoraiho gesake qusuho herohero bamu naatemi tora ma haba ma sunga hoho oi ttoka abiho quba tatanga minarai gama uuba taateta. ¹⁵Uuba bamu naatemi ttokaho abi qiba ma abi mimi ma abi dzapa pobinoma ma abi soopara ma abi bise baisenoma ma ttuma minanoma ma sutasuta abi ma saqosaqo abi oi gama iso keke sakabaqi tora ma tapani mae oma nagani mae ikata tuumaqa soomaqu hiireqi buu ma dzaake tuumata.

¹⁶⁻¹⁷Nokoi areare hiireqi hee, Idze! Sinabidza abiho Hoo Dzooba noi bodza teehe isakita beebe eete qaabihe nanai basesata qaimi poiqa noho dzauba peitemi Ohonga mai nanake batabidzareiqi qohare nometa qooro oorai.

Idze, Mai ma Khata poiqa dzauba irita ooraimi napahota apei nopoho pengata qooro isanataqu? Bamunipamu, nopoi nana ngausa eetare boobita tora ma tapa nike hairiamake nanaho irita taate nana pupubidzare, ooiqi hiireta.

7

ISIRAE   ABI   GEEBANOMA   144,000
(SINABIDZANOMAHO QAHURA)

¹Oonihe quba attinoma oi biranataamake oomi ana Dzohanei moomi angero eserisa eseri, teei ttokaho dzaga robe, teei ttokaho tume, teei oho

pobi, teei mage, oho neta nokoi gama qooroqi uta ma quba bamenoma toobarota oke gama qahitoto oomi ee ma eka, ttoka ma besa oi gama poupa eetareiqi beebe eetota.

² Oi teehe quba bahe ana moomi angero teei ete peitoraiho neta qoridzemi Ohonga qaraqaranomaho geeba noho botota ootanita Ohongai angero eserisa eseri beedzae moitemi nokoi ao ttoka ma besa ma habaho isakike gama nasanasa eetarotahe, angero teena noi sokateqi eraiqi hiireta, Nike beebe eetare! ³ Ee ma eka, ttoka ma besake gama nasanasa eetaridzonihe bosata beebe gattiqi eetemake nanai Ohongaho geebake kokora abi nohoho pengata suutakoi. Oiqi hiiremi oho baura bosa biranateta.

⁴ Oonita ana nookami qesaho pengata geeba oke suutota abi oho dzare hattatti poti poa ttausani (144,000), oi Isirae abiho quni ma mani samaneho nena gamaqa. ⁵ Oi Dzutaho quni ma manihota tuerebe ttauseni oho geebanoma naateta, ⁶ Rubeho quni ma manihota oho qesa, ma Gattihota oho isaki.

⁷⁻⁸ Oi paha Asera ma Napattari ma Manase ma Simeo ma Rebi ma Isakhara ma Dzeburu ma Dzosepe ma Beedzamiho uni ma mani nokohota tuerebe ttauseni ma tuerebe ttauseni keke tuumami susupu uani hattatti poti poa ttauseni nokoi oho geebanoma naateta.

INGONAITETAHO TTARI OHONGA HASA HI-IROTA

⁹ Oke eetemi ana moomi idze! Ohonga Maiho poro qere ma napaho Hoo Dzooba nopoho patita abi heagopago huba haba biire oota. Nokoi ttoka

ma haba minaraho quni ma mani, noo maina paina, suu ma sama maina paina keke. Oonihe nokoi gama iso keke sasa khabanoma dzabanoma ooqi ee hehenake botonaite bagebete qaki ma naki eetota. ¹⁰ Nokoi gama qarutoqi hee, Buububuu! Ohonga mai poro qerena oorai ma Hoo Dzooba qidza naname, ao nipe nana ingonaitemi nipeho dzapaio poro kira kharanoma.

¹¹ Totoho oke eete qarutomi qaraqaraho isaki eserisa eseri ma abi mimi 24 ma angero samanenipamu nokoi poro qere oke rome biire ooqi gama susupu pomai kotoroqi Ohongaho hasama gegema hiireta. Nokoi hee, Dzoobe mina! ¹² Nokanoka ma agoago ma dzapa pobi ma beedzae ma tatanga oi Ohonga napame niiqaho pobi naate qaraqara qaarakoi oi meenipamu! Oiqi hiireta.

INGONAITETAHO TTARI AO HEMEAMA NAATE OOTA, DZOUBE

¹³ Nokoi hasama gegema hiiremi abi mimihota teei Dzohane anake qasa eeteta, Maqa, abi sasa khabanoma dzabanoma erana qaki ma nakita oorai nokoi apene? Ma ika neta baaorai oke nii qupadzome mae?

¹⁴ Hiiremi ana hee, Abi mina name, nii gesinani qate ana khoukhau oni.

Hiimi noi anake hee, Nooka! Nokoi apene bahe Hoo Dzooba noi bosata baatemi nokoi noho dzuuma oora ma qaara qanga nokomeho sasake akobetemi sasari naate oorai nokoio oho tupu, oonihe nokoi kaipo ma qangahasi minaqipake suqobire oorai. ¹⁵ Oonita poiqa nokoi qupi ma

sau samaneke Ohongaho biirita peite poro qere nohota qeemaqi noke tuuhororai.

¹⁶ Oho qubake Hoo Dzooba noi paha nokoho bisata qopa koobiremi ete bamu nokoke moomi sasa heme eetaqu ma oba ma patta nokohoi baamu bamu naataqu. ¹⁷ Oi teehe bahe abiho Hoo Dzooba bagenoma poro qerena oorai noio nokoke soopara qidza eeteqi dzeimami nokoi oba heuheunoma, qaraqaranoma oke muuna qaami Ohonga noomae ttiroba nokohoke dzamutomi qidzanate oorai qaarakoi. Oiqi noi hiireta.

8

NAPAHO HOO DZOObAI GEEHO GEEBA MUSAQI UHUTOTA

¹⁻² Oke hiiremi oionita Hoo Dzooba napahoi paha geeba musaqa uhutota. Uhutomi idze! qusuta momottuttu biireta. Oi hapu haubaho isaki oke eetomi ooqata ana moohimi quba qesa paha biranatare boohimi angero sebeni Ohongaho dzagata sani qoororai nokoke teei paha suu sebeni moiteta.

³⁻⁴ Qate ura moromoroho qohare gori suraitanomai poro qereho patita oorai oonita angero teei baaqi qohare ota qoorota. Qooromi teei noke qoriho surube khara teeke moitemi surube oho nakuta quba ura moromoronoma oota oio sinabidza noka noka abiho tti ma soriho qahura naatemi noi oke ota qeeremi qauna nohoi biranatemii oi Ohongahota kiridza bagenoma naatemi minarai nookata.

⁵ Minarai nookami oionita angero noi surube oke qohare oho eepa nakuta dzoobireqi oho

mukena giimaqi oke ai perebiremi oi manogo ttokata taateta. Taatemi oho ipike baibai aimata, para hiireta, tumu rubabeteta, ma husu ma nooga samane biranateta.

ANGERO ESERISA ESERI NOKOI SUU SEBENI HUITETA

⁶ Quba attinoma oi ttokata biranatemu qusuta angero sebeni beebe eetota nokoi suu nokome huitareiqi roibeteta. ⁷ Roibeteqi teei bosa suu huitemi oionita eepa bori ma qaisi qaanoma ma abi baatarotaho dzuu oi gama teena naate kisakisama uhuba perebaqi ttokata soorota. Sooromi ee taparihota teei eepa mukena naatetani eseri eehahake oota. Oho isaki keke oi ttoka igabireta qate eebeke eehaha oi gama qaute goono naateta.

⁸ Qate angero oho samana oota noi suu nome huitemi eepa minaqipamu, toraho isaki, oi qoridze okasabaqi besata taatemi besaho oba totaqa taparihota teei dzuuho tomidza naateta.

⁹ Qate besaho kabira ma quba poupanoma besana oorai totaqa taparihota teenai baatetani qate eseri eehahake oota. Ma besaho sisima ma quba oi gama totaqa taparihota teei rubenga naate bamu naatemi eseri oi gattiqa isanateta oke keke eete besa igabireta.

¹⁰ Oke eetemi angero oho sama, naba tiri noi suu huitemi oionita taamaho isaki dzongi eepa minanomaho isaki oi obata taateta ma oho quba ttokaho oba ttittira ma sakaba samane oi taparihota teei togo eetetani eseri gattiqa isanateta. Qate taamai obata taateta (oi abi?) ¹¹ noho dzapai maa subasuba togonoma, oho quba abi samane

noho oba muunaqi baateta oho qahurake qupad-zomare.

¹² Qate angero naba poa noi suu huitemi ete ma dzasidza ma pomatti gama, oho totaqa taparihota teei qupi soorota. Oho qubake qupiba ma etebake dzadzai te isanataranihe abihota bame mina biranateta. ¹³ Biranateri ana Dzohanei moomi tuna teei qusuta areumaqi noo bamenoma hiireqi areare hiireta. Noi hee, Idze maidze! Angero paha tapari suu huitemi ttokata abi oorai nokohota paha quba bamenomanipamu biranatakoi, idze! Oiqi hiireta.

9

ANGERO NABA PAIPU NOI SUU HUITETA

¹ Qate angero naba 5 noi bodza ota suu huitemi taamaho isaki teei paha uubaqi ttokata taateta. Oonihe noi qaruhu isaki oonita Ohongai noke libadza nagake bodza hoteqaho isakiqata saqobareiqi oho gehigehi noke moiteta. ² Moitemi noi oho tete geemami idze, eepa minaho qau-naho qesa ota biranateqi ete ma dzasidzake gama pupubireta.

³ Oonihe qaunai paha hiiburoqi oi punara samanipamuhu tomidza naatetahe ipi noko-hoi besabesaho ipi toqenaho qesani. ⁴ Qate noi nokoke erake pobi hiireta, Eto kuna ma eebeke hesatano ma abi penga nokohoke geebanomaiteta nokoke eto hesatanohe qesa oho geebaama nokoqake sesero eetareiqi hiireta.

⁵ Oi baatanipamuhu isaki bahe besabesai abi heme moitoraiqaho isakita nokoke heme moite qaamake dzasidza boto teena baamu naatakoi.

⁶ Oi qahura ape bahe bame minanipamu ttoka abiho irita biranatemi nokoi baata quba hi-ibakoihe bitta eetemi baatai noko ke bamu mai eetaqu.

⁷ Qate punara hiirorai oi oosi mae qaaho ttangi qaanomaho qesa ma oi abiho nese ma panganoma nokoi paha abi mimi gori paparanomaho birabira. Punarai oho isakita hiiburoqi biranateta. ⁸ Oi paha qiba gee nokohoio paimaneho ubaridzaho isaki. Ma too nokohoi hoo ttonginomaho qesa ma sasa oi qaini qoringinomaho qesa. ⁹ Ma hira mae paraparaho isaki nokohoio husu minanomanipamu, neho ngingi husu hiiroraiho isaki.

¹⁰ Oonita hiibi too pasere nokoho oi besabesa ipi toqenanomaho qesanita ooma nokoi abike sesero eete qaamake dzasidza boto teenaho isaki naatakoi. ¹¹ Qate qaa abi mina nokohoio libadzaho nena, dzapa nohoi Rubenga oke Heboro noota hee, Abatto oniqi hiiroraini qaate Girisi noota hee, Aporio ooniqi hiirorai.

¹² Oke eeteqi quba bamenoma bosabosa bamu naatemi oho samaqata quba bamenoma eseri paha biranateta.

ANGERO NABA SIKISI SUU HUITETA

¹³ Oi angero naba 6 noi suu huitemi ana Dzo-hanei nookami goriho haqa Ohongaho dzagata oorai ota toqena eserisa eseri tototo hiirorai nokoi angero suunoma naba 6 noke eraiqi hi-ireta. ¹⁴ Hee, Angero bise baisenoma eserisa eseri

ete peitoraiho neta qahitotomi oorai, oi oba Euparata robena, noko ke poiqa saqoromi oho qaa biranatare.

¹⁵ Hiiremi bodza ma sau samaneke abi teetareiқи ao beebe eetota nokoi biranate abi samaneke teetemi taparihota teenai baateta oke keke eete tuuma haba igabireta. ¹⁶ Qate oosiho qaa abi oona biranate qaa eetotaho dzareke ana nookami tu hattatti mirioni (200,000,000) oni.

¹⁷ Oi ana Dzohanei nese qooroқи moomi oosi ma abi oi ttangiho qesanita nokoi qaini qoringinoma ee panoma oi dzadza dzuunoma, eepa tooho qesanita qupadzomare. Oosiho isaki oi hoo ttonginomaho qesa ma too nokohota eepa ma qauna ma mukena ma qauso oi gama ota biranatare. ¹⁸ Quba oi gama oho toota biranate abi samanei baateta oi taparihota teei baatemi eseri eehahake oota, oke eete haba igabireta.

¹⁹ Oonihe oho isaki oi tume ma dzaganoma. Toota biranatare oke ao hiire, qate tume noko hoio dzotata qibaho isaki, ooma nokoi paha abike teeteta.

²⁰ Quba qaanoma oi khooba apeho quba biranatare bahe abi samanei gisi ma songena ma ohonga oberobero ma neemi gisigisi eema korabetorai, ma omama korabetorai, barasima korabetorai, gorima korabetorai, oi abi nokomaeho boto popo keke. Oonihe quba oi noomae qooro tuuma quba bitta eetorai, moora quba bitta eetorai, ma nooka quba bittake eetoraita nokoi ikake eete quba oke ohonga upubirorai? Quba oke gama qaatareiқи heme ma baata oi biranatare baamu. Nokoi beedzae eete baura nokome oke ipibireta.

²¹ Oho qesa nokomae abike taangama teete qaata, ma googa ma baru nokome eete qaata, ma gume ma meera eete qaata oke keke ipibiretai ipibiroraiqi qaataama oonita oio heme oho khooba.

10

ANGEROI DZOHANEKE BUKHU TEEKE MOITEMI MUUNATA

¹ Oke eetemi ana Dzohanei moohimi paha angero beedzae minanoma teei qusuta qurateta. Oonihe papara nohoi qusuho bane, ma ttoba ma sasa nohoio qauna ma dzorobi. Qate nese ma pati nohoi eteho qesani qate oko nohoi suba eepanomaho isaki. ² Noi quratemi oko pobi nohoi besata qooromi oko mage ttokata qoorota.

Qate gee saposapo gattiqa teei noho botota oomi noi geeba oke uhutota. ³ Uhutoqi sokata minake eetemi oi raioniho totohoho isaki naateta. Oke eete sokatemi para sebeni paha kaitomaqi noo bamenoma hiireta. ⁴ Noo bamenoma hiiremi ana oho noo geeta qeetare boohimi qusuta totoho teei biranateqi hiireta, Baamu, para totoho sebeni hiire noo oke nii etoqa geeta qeetainohe oke paha saruba saabare.

⁵ Oke hiiremi ana moomi angero oko pobi besana qoorota ma oko mage ttokana qoorota noi qamuni hiireqi boto pobi nomeke qusubaiteta. ⁶ Qusubaiteqi Ohonga qaraqara tatanganomai ttoka ma haba ma besa mapo gama mootoqi oho nakuna ooraike korabete soubireta dzapa nohoho quba eeteqi angeroi eraiqi hiireta, Bodza minake beebe eete qaarihe oi ao bamu naate.

⁷ Oonita angero naba sebeni noi suu nome huitemake oionita Ohongai agobake too abi kokoranoma nomeho torota hee, Ana pobi nameke mainipamu eeteqake abi bise baisanomaho ipi ma ari moitakoiqui hiireta naru oi ao meenoma naatakoi.

⁸ Oiqi hiiremi qusuta totoho bosana hiireta oi paha anake hee, Angero besa ma ttokana qoororaiho botota gee saposapo gattiqa oorai oke nii aimare. ⁹ Hiiremi anai angero oho torota qeemaqi gee oho quba hiiremi noi anake hee, Oore oke nii aimaga muunare. Oi nii oke etteimami here obaho meke eetakoibe oi qausuta quratemake mari eetakoi, oonihe oke isanate muunaridzoni.

¹⁰ Hiimi gee oke ana boto nohota aima muunami toota here obaho meke eetetanihe ttidzata mari eeteta. ¹¹ Oke eetemi totoho teei anake hee, Maqa nii abi ma haba noo maina painaho torota isere nahoke mooto baaorai ma nokoho abi qiba ma qesaho torota noo hiirorai teena oke nii ipibidzare. Oiqi hiiremi ana nookaqi meke ma mari oho khooba ao qupadzomata.

11

OHONGAHO ISERE ABI ESERI OHO NOO

¹ Qate angero noi qoridzeqi rura isaki teeke ana Dzohaneke moiteqi hee, Nii qori tuumaqa Ohongaho Biiri ma aratta oho isaki gama aima soubidzare. Ma abi oona Ohongaho hasama gegema hiirorai nii nokoho dzare oho qesa aimare. ² Oonihe qaheuba biiriho sasata qaho gootomi oorai oio raaba abiho totaqa oke nokoi tii tapari ma dzasidza sikisiho isakita ngausa

eetakoita bamu oke ingonaitare hiireqi isaki eetaquhe oke qaatako. Hiiremi ana qusubaiteta.

³⁻⁴ Qusubaitemi Angero noi hee, Qate Ohonga ttoka minaraho Soopara noho dzagata dzuna ee eseri ma dzongi eseri qooro oorai oi quba apeho isaki bahe noho isere abi qidza eseri. Oonita anai nopoke beedzae moitemi nopoi paha Ohongaho too naate tii bodza tapari ma dzasidza sikisiho isakita ttarumiho tuipa biireqa qogo noo abiho torota mooto tuumakoi.

⁵ Qate abi apene ma apenei nopoke ibo eeteqa sesero eetakoiqui hiibaqu nokoho qubake eepa tatangaho isakita noo tei abi eseri nopoho toota biranateqa nokoke ao dzooromi baatako oi isere abi nopoi oho isaki naatako. ⁶ Nopoho beedzae ooraita nopoi isere mootoraquta abi qesai basesa eetemi quui bamu taataqu. Qate obai dzuu eetako ma heme ma khettedza samanei ttokata biranatako oho beedzae gama nopoho botota oorakoi.

⁷ Oonihe nopoi noo nopome hiire soubiremi oho bodza bamu naatemi hoo ttonginomaho isaki tei libadza nagata biranateqa nopoho qaake eete suqobire teetemi baatako. ⁸ Baatemi keba nopohoi meusu nagapa minaqipamu oho otoba patita oomake abi quba attinoma oke moorakoi oi oonomake eete nokoi bosata Dzesu Sooparake eetanita meusu nagapaho dzapa oke qahura noota hee, Aigitta eo Sotomunipamu ooniqi hiibakoi.

⁹ Oi teehe quba bahe ao qupi tapari ma qetta teehe isakita nagapa abi nokoi te oho quba dzasa eeteqi keba aima qurabidzara. ¹⁰ Baamu, hoo ttonginomaho isaki noi too abi eseri sesero eete

teetemi baatetaho kebake nagapa oho abi moo qaki ma naki eeteqi qesaho quba kiridza mootoqi too iinateta.

¹¹ Oonihe qupi tapari ma getta oi bamu naatemi idze! Ohongaho Sumasai abi nopoke paha eeha-haitemi qoridzeqi oko nopomema qoorota. Oke eetemi abi mooqota meeke nokoho sama suu qoorota. ¹² Ma qusuta totoho minanipamu teei sokateqi too abi eseri oke hee, Nipe erata peitare. Oke hiiremi qauna ma dzoorobi nopoke sengi eete aima qusuta peiteta. Oke eesuhimi ibo nopoho nokoi oke gama moo roqobeta minake eeteta.

¹³ Ma paha bodza ooqata keke tumu mina ruba-betemi meusu nagapa oi rubenga naatemi oma samane taatemi abi sebeni ttauseni baateta, oi abi ttenihota teei baate tuuma soubireta. Oonihe qesai attiuboubo eeteqi hee, Meenipamu oi Ohonga qusunaho kinisaniqi hiireta.

¹⁴ Oonita quba bamenoma ao eseri bamu naatemi naba tiri oi beebe oota.

ANGERO MUSAQI NABA SEBENI SUU HIIRETA

¹⁵ Bame naba tiri sohobareimi angero naba sebeni noi suu nomeke huitemi qusuta totoho bamenoma samanei biranateqi eraiqi hiireta. Ttoka ma haba minarake soopara eetoraqu oi Ohonga Soopara ma Kiristu Soopara nopoqaho baura ma pobi naate qaraqara qarakoi.

¹⁶ Oiqi hiiremi abi mimi 24 Ohongaho poro qere rome biire habese oota nokoi noho dzagata pomai kotooroqi Ohongaho hasa hiireta. ¹⁷ Hee, O Ohonga Soopara, beedzae minaraho Maikhata nii agoba baatai baaorai teena. Oonita nii pobi niime mai eete soubireqi

abi ma gama poiqa batabidzare boohimi
nanai niike oho dzoobe hiire.

¹⁸ Oi ttoka abi rasakinoma samane niike ibo eete
baaoraihe
nii nokoke oho ipi ma ari moitaquho bodza poiqa
baabe.

Oi nokoi ttokata abi ma quba samaneke
rubengaitareiqi baura samaneke eete baaoraihe
poiqa nii nokoke rubengaitare boohibi
Ma baatetake nii poiqa maripa eeteqa
too abi ma tuhotuho abi niiho ma qaheuba abi
niiho

ma abi mina ma adza niiho dzapa qusubaitorai
nokoho baura qidzaho tteki ma arike nii poiqake
nokoke moitake boobita dzoobe, dzoobe!

¹⁹ Oke hiire Ohongaho biiri qusuna oorai oi
ttidza takobami agobake naru tatanga hiiretaho
mauba oi paana naatemi oionita ota baibai
aimata, para hiireta, tumu rubabeteta ma qaisi
hohoma taateta. Oke boohimi Ohongai abi
samaneke ipi ma ari moitarota oho naruke noi
qaupuiteta.

12

GUPA MA ATAPA OI QAHURA

¹ Oonita qusuta qaseqase teei biranateta.
Oi Isirae abiho qahurake naateqi atapa teei dza-
sidzaho heeta qoorota. Qooromi etei noho ttoba
ma sasa naatemi pomatti 12 oi papara nohoho
isaki. Qate noi qura eete khata qase dzoohiqi idze
ma mare hiireta.

² Oke eetemi qaseqase teei paha ota biranateta.

³ Oi gupa dzuunomai Parao ma karai Ohongake
ibo eete qaataho qahura naateta oi gupaho qiba

samane oke sebenita mooto hiirorai oi oomi pa-para nee ma baunoma paha oho isakita dzaamoto-tomi oota. Qate qiba toqena noho tteni oi oota.

⁴ Oonita Qusuho pomatti samane oi beedzae qesaho qahura oonita gupa, Iibadzaho nena, noi pomatti oke dzeimaqi qesa nome quba karabetemi noko uuba ttokata taatemi qesa samanei qusuta isanateta oi tirihota teei taatemi eseri qusuta isanateta. Oonomake eeteqi gupai beedzae qesa nome quba karabeteqi atapa oho dzagata beebe eeteqi hee, Khatake dzoomamake oke nukubakoiqi hiireta.

⁵ Oonihe abi khata (Dzesu) biranatemi Ohongai hee, Noi abi soropuru minarake taanga tatangama soopara eetorakoiqi hiireqi Ohongai noke gupaho toota karabeteqi pei qusuho poro gere nometa mootota. ⁶ Mootomi atapa, oi Isirae abi ma kara, atapa noi atti haba samaneta tuumata. Oi Ohongai hiiremi haba samane oho abi nokoi noke tii bodza 3 1/2 oho isakita herohero eetota (oi qupi oho dzareke uani ttauseni tu hattatti sikistita mootoqi hiireta).

⁷ Oi qusuta angero mina Mikhaere noi qe-samane nomema qaa qogoimaqi gupama qesa kurebeteta. Oi gupai paha qaru abi samane nomeke ttuttuiteqi oho qaake eetota. ⁸ Qaake eetomi teka nokohoi ota bamu naateta.

⁹ Oi erake eete oorai. Gupa oi soropuru ma bise baisenomaho qahuranihe paha oi Saata ma Iibadzaho isaki nokoi ttoka abike ikobeta minake eete oberama dzeimami Mikhaere ma kara – oi Ohongaho ttari nokoi gupa ma ttari noho gama hotou biiremi ttokata taateta.

¹⁰ Oke eetemi ana nookami qusuta abi ingonaiteta nokohota totoho teei sokateqi hiireta, Oo, Iibadzai qesamane nanahoke qupi samaneke oberama Ohongaho pengata qomaqoma hiire dzakidzaki eete qaarihe poiqa noke hotou biiremi oorai. Oi teehe bahe Ohongai pobi nome mai eetemi Kiristuho beedzae biranatem i noi ingona baura nometa oorai, dzoobe.

¹¹ Oi Kiristuke nooka hiisi eetorai oho ttari nanai te sama nanameke ingonaitaranihe Dzesu, Hoo Dzooba nanaho, noi dzuu nome perebiretaho isakike qupadzomaqi nanai isere qidza nohoke mooto tuumaqi hee, Baatareiqa baatakoqi hiireqi gupa ma qesamane nohoke suqobiremi taate oorai. ¹² Oho qubake qusuho ttari n ike gamaqa oho qaki ma naki naatare.

Oonihe gupa ma Iibadza hiirorai noi nookami noho bodza ao hoteqa naatemi ttoka ma haba ma besana oorai n ike nookare, noho dzauba peitemi noi n ike bikhi bakha minake eetaridzoni, ooiqi totoho oi hiireta.

¹³ Qate gupake hotou biiremi noi ttokata taateqi oho dzauba minake eeteqi khata dzoomata atapa oke gupa ibo eete iihata. ¹⁴ Oonihe tii tapari ma teehe totaqita mooto hiirorai oho isakita Ohongai noke haba samaneta herohero eetarotaho qubake hiireqi noi atapa (oi Isirae abi) noke tuna minaho hiira moitemi noi bukhi ttidzake tuumata.

¹⁵ Tuumami gupai mooqi noke suqobidzare hiireqi ao hairiamake pera sooromi oi oba soorairaiho isakita noke iihata. ¹⁶ Oonihe haba samane nokoi paha atapa hiibi noke hobireqi gupa pera

soorotaho oba oke nokoi arabireqi atapa oke herohero eeteta.

¹⁷ Oke eetemi gupai noho dzauba minake eete burisi eeteqi khameto qesa noho oi Dzesuho noo nookaqi hiisi eete qusubaitoraiho ttari nokoho qaake eetare tuumata. ¹⁸ Oi nokoi Besa Bisana oho patisigi samane ma suunga hoho samaneta oomi oi Romaho botota oomi gupai Romata tatanga naate nokoke qaa minake eeteta.

13

ROMAHO KABIRA QAANOMA KHEPOKHAPO TEEI BIRANATETA

¹ Gupaio oho igasata qopa koobire oomi ana Dzohanei nese qooroqi moomi Besa Bisana ota kabira qaanoma teei biranate igasata peite guupaho dzagata qoorota. Oonihe Guupaho qiba ootaho isakita kabira eraho qiba paha sebeni oota ma paha qiba toqena noho oho qesa tteni oni ma qiba toqena nohota papara nee ma baunoma paha tteni oota. Qate qiba samane nohota dzapa qesa oota oi gama Ohongake ibo eetaquho isaki ooni. (Kabira oio Romaho Gamaniho Qahurani. ² Oi gupai hiiburoqi maina naatemi) ana moomi repottiho isaki oi puusi minaqipa khepokhaponoma. Qate oko nohoio bea qaanomaho isaki qate too nohoi raioni too kakaratoraiho qesani. Oonita noi gupa dzagata qooromi gupa noke isakinomaiteqi beedzae ma baisa ma rumatupu nomeke noke gama moite soubireta.

³ Moite soubiremi noi isanateta oonihe qiba sebeni nohota teeke teetemi oi baateta (Romaho abi qiba Aresatte?). Baatetanihe teei noho habara

naatemi toqena oi paha isanateta. Kabira attinoma oonomanita ttoka ma haba minaraho abi nokoi nohoke nookami attinoma, subesubenoma naateta. ⁴ Oonita nokoi bosata gupa hasahasa hiire gaami noho beedzae repottike moitemi paha repotti (oi Roma) oho hasake nokoi hiire tumata. Nokoi hee, Gamani oonoma paha teei te ooraidzara. Nokoi qaa eetemi apei nokoke suqobidzaqu oi baamu.

⁵ Oiqi qarutoqi hiiremi Ohongai tete qupadzomaqi oho baike hiibaama naate Roma nokoho bodza oi khara bariqa oke dzasidza 42 oho isakita mootoqi hiiremi kabira oi sama qusubaita Ohonga ma teka nohoke gama sosoridzo hiireta. ⁶ Oonita Romaho Gamani nokoi sama ttokottoko eeteqi Ohongaho dzapa ma qaheuba biiri noho ma qaheuba abi tupu noho oke noko gama qanganipake hiireta.

⁷ Oonita Ohongai qaatemi kabira qaanoma noi paha oko ma boto tupu nohoke sesero minake eeteqi ttokaho noo maina paina ma quni ma mani samaneho abike suqobireqi nokoke gama soopara eete qaata. ⁸ Eete qaami ttokaho abi samanipamu oi Romaho gamani kabira oke nokoi hasama gegema hiire qaata. Oonihe qesai Ohongake nooka hiisi eetarotake Ohongai agobanipamuke qupadzomaqi nokoho habarake khata nomeke dzuubetakoqi nokoke dzapa ttari nometa ipibireta oonita nokoi teqaha Romaho kabira oho dzapata pomai kootobara, baamunipamu!

⁹⁻¹⁰ Oi erake eete oorai. Ai tataumanomai hee, oi poiqa napaho angi naate qaa dzubema teetoraihe

ipita paha noomaeke anginaiteqa qaa dzubema teetakoita eto napai ota peperataino oiqi hiireqi nokoi Ohongaho gupa toobake eetorai. Oonita tomanomai korabete nookare.

ROMAHO KABIRA TEMUHO GAIGAI TEEI BIRANATETA

¹¹ Oke eetemi ana moohimi ttokata kabira paha teei biranate qoorota oi qiba toqena noho eseri oota noho samake moohimi sinabidzaho sipisip-iho isaki oonihe totoho nohoi gupa qaanomanita moomi ikoikonmani. ¹² Oi teehe bahe sinabidza oberobero oho maimanei gamani oke gama qaupuiteqi ttoka ma haba minaraho abike hee, Isanate Romaho qiba (oi Neroma kara) nokoho dzapa qusubaitareiqi hiireqi nokoho angi naateta.

Oi sinabidza oberobero oho maimane ikobeteqi obaoba qesa bamenomake eeteqi abiho pengata hee, ¹³ Eepa nii qusuta qurateqa ttokata biranatare. Oiqi hiiremi oi ttokata ikanomake eeteqi eepa biranateta? ¹⁴ Oke eetemi ttoka abi samane oke moohimi nokohota meenomaho isaki naatemi sipisipi toqenanoma, oi sinabidza obero, oho maimane nokoi Romaho kabira repotti noho quba eeteqi hee, Abi minara nike poike isanate Romaho abi mimi nokoho quba gisigisi mina teeke korabeteqa nokoho subesube gama hiire soubidzare.

¹⁵ Oiqi hiiremi ttoka abi minarai oho isakita qaseqase minanipamu teeke korabetemi oho maimane nakuta seike ikobetemi qaseqase oi too qauna dzoobiremi totoho teei ota biranateqi hee, Oionita qesai Kaisaho qaseqase eraho dzagata

pomai kootobaama naatemi nokoke nike gama teete kebaitare.

¹⁶ Totoho oi ota biranatemi sipisipi, oi googa oho maimane, nokoi hiiremi abi samanipamu, mina ma adza, abi ttumanoma ma ttumaama, sutasuta abi ma saqosaqo abi gamaqa susupu Romaho qetaqeta teeke pengata qeeteta ma boto hapata qeeteta. ¹⁷ Qate teei oho qaseqase ma naba oho amake oomi noi pisinisi ma ttuma baura tee ma teeke eetaquho isaki ao bamu naateta.

¹⁸ Qate kabira repotti oi Romaho gamani oho dzareio 666 oi Neroho isaki, oi teehe bahe noi abi qanga oho qiba gottanipamu ooni.

14

ABI TUPU 144,000 NOKOI HASA NAA USAQE HIIRETA

¹ Idze! Ana paha qusuta moohimi napaho Hoo Dzooba noi Ohongaho beedzae khoobata qoorota, oke qahurata hee, Tora Dzio ooniqi hiirorai. Qate gesai noma qoorota oi abi samanipamu nokoho dzareke uani hattatti potti po ttauseni (144,000) dzare nokoho ota mootoqi hiireta. Oi nokoho pengata Ohonga Mai ma Khata Hoo Dzooba napaho nopoho dzapake qeetemi oota.

² Oomi ana nookami husu bamenoma nokoho neta biranateta. Oonihe husu ikanoma bahe oba rururutorai ma para noo mina hiirorai paha abi gittama naa hiirorai oi gama husu ma inabi kurubiroraiho qesani. ³ Oonita Ohongaho poro qere oho pati ma qaraqaraho isaki eserisa eseri ma abi mimi 24 nokoho patita abi tupu mina nokoi naa usaqe teeke hiireta. Naa oke qesa paha ttaike

hiibaquho isaki bahe tupu oke ttokata ingonaiteta nokoqai naa oke hiireta.

⁴ Oi Hoo Dzooba napaho noi ttokata qaaqi pasena mapo oke te hesate qaarara te ata naataranihe oho habarake Ohongaho poma qesaqesa bamenoma oke noi gesinanipamu naateta. Ma oho isakita abi tupu oi gama noho ehequke isaki eeteqi Ohongaho sinabidza oko ma boto tupu minaraho quba ponabeteqi oho tomidza naateta. Nokoi Ohonga ma Hoo Dzooba Mina nopoho quba kiridza mekenoma naate oorai. ⁵ Oi nokoho oorama qaarata kahosa baamu, ma paha iiha ma dzobidza qanga oho noo teei teqaha too nokohota quratoraidzara baamunipamu. Nokoi abi oonoma kekenita qupadzomare.

ANGERO TAPARI SINASINA HIIRETA

⁶ Ma ana moohimi angero teei qusuta areumaqi ttokata haba maina painaho abi noo maina paina hiirorai quni ma mani samanenipamu nokoho quba sinabidza hiireqi noi sokate hiireta. ⁷ Hee, Qusu ma ttoka ma besa ma khooba minara oke Ohonga teenai korabetetanita noi ao dzamonoqake abi ma gama pobite maripa eetakoi. Oho quba noo nookaqi noho quba ququima noho torota qeemaqa hasa hiibare. Oiqi hiireta.

⁸ Hiiremi angero teei paha areumaqi hee, Ttoka ma haba qesaqesaho abi Romaho pomata qeemaqi patta nokohoke gesina naate qura eetorai. Oonihe Ohongai hiiremi poiqa meusu nagapa (Roma) oke qahurata hee, Babironia ooniqi hiiroraihe meenipamuke nagapa oi

ngausanipamu naatakoi. Oonihe Ohongaho dzauba bamu ooqata qoobaquhe apenei oho patta muunorai oho togo ma mari paha nikeke suqobidzakoi.

⁹⁻¹⁰ Oke hiiremi angero teei paha areumaqi sokate hiireta, Qesa ma nikei boto ma penga nikemeta kabira repotti oi Romaho qibaho geeba ma naba oke aimaqi dzapa qusubaite gisigisi nokohota pomai koto-roqi hasa hiireqi oho patta gesina naate qura eetorai nike nookare. Oho patta ttuba teenata muuhiqi nike paha Ohongaho dzaubake nukurota. Oho qubake dzauba nohoi nikeho ttidzake gama eepa ma qausoma muuna qaamake qaheuba angero ma Hoo Dzooba mina Dzesu nokoi gama nikeho midzake mooqa hee, Oio oho ipi ma habarani.

¹¹ Oke mee hiiremi apenei repotti (Roma Abi) noho dzapa qusubaiteqi noho geeba ma naba penga ma boto nokometa qeetorai nokoi qupibani mae etebake mee qidzanata quba dza minake eetakoithe bamu saridzaqu, bamu dzanadzana. Oi nokoi eepa gabiho isaki naate idze ma mare hiire qaaqa eepa qaunaho isaki naate qaraqara qaarakoi.

¹² Qate quba oonomake potti biidzareiqi sin-abidzaho abi nokoi Dzesuke ai tataumaqi Ohongaho qupa toobake eeteqi noho noota battigara naatoraita qupadzomare!

¹³ Oonita angeroi oke hiiremi qusuta Sumasaho noo totohoi biranateqi ana Dzohaneke pobi hiireta, Nii noorake qeetare. Hee, ttokata qesa ma nikei nooka hiisi eeteqi kaipota oorai. Oonihe ai tataumanomaho ipi ma ari ma basesanomaho

ipi ma habara oke ao nookami oke eete oorai. Oonita qesai Ohongaho quba baata saridzorai nokoho isaki bagenoma. Baura nokohoho isere oi nokoho isakike qaupuitemi nokoi ooqata qidzanate soubidzakoi, oore. Oiqi Sumasa hiireta.

TTOKAHO DZOO MEE AIMAQUHO NOO

¹⁴ Oiqi Sumasa hiiremi ana Dzohanei moohimi idze, Abiho Isaki Dzesu noi ao perettabiho heeta habese oomi goriho papara tei noho qibata oota. Qate boto nohota gehigehe qosunoma tei oota oi teehe bahe abiho baura mee oke rumutoqa toronaitaridzoho isaki ooni.

¹⁵ Oonita angero tei biiriho neeta baaqi too dzoobireqi Abiho Isaki perettabiho heeta habese oota noke pobi hiireta, Maqo! Ttoka abiho mee ao baa naatemi oke rumutaquho bodza poiqanita niimae ao gehigehe dzoobire oke geemoo!

¹⁶ Hiiremi Abiho Isaki noi gehigehe oke dzoobireqi ttoka abiho mee geemata. ¹⁷ Oonihe noi keke eetaranihe Ohongaho biiriho neta angero tei gehigehe kakanoma ooma biranateqi hoobireta.

¹⁸ Hoobihimi angero tei paha haqata ooqi biranateta. Oonihe noio eepaho sooparanita noi sokateqi angero gehigehinoma temuke pobi hiireta, Ttoka abiho baura mee puritti biirorai oi ao soper eetorai oonita nii gehigehe niimeke dzoobire oke gama geemare.

¹⁹ Hiiremi angero temu noi gehigehe nome dzoobireqi Ohonga hiiretaho isakita ttoka abi gama suhe hiibare ttuttuiteqi abi ottoke hooro imitoraiho isakita abi nokoke gama sengi eeteta.

²⁰ Sengi eeteqi nokoke hoo-ro imitemi biiba dzu-unoma biranateta oi oba sooro peite abiho qereta biranataridzoho isakita dzuu nokohoio soorota. Oonihe dzuu oho sobasoba oi reresepenipamu oi poa hattatti kiromitaho isaki (oi Lae ma Pt. Moresbyho takuraho isaki oonita mooro).

15

ANGERO SEBENI ABIKE IPI MA ARI BAMENOMA MOITARE ROIBETETA

¹ Oonita ana moohimi qusuta obaoba mina bamenoma teei paha biranateta. Oi abiho isere qanga Ohongaho neta peite qaami oho ipi ma habarake dzauba nohoi mangi sebeni hee baata. Hee baami angero sebeni oke ttokata perebidzare beebe eetota.

² Qate ana moomi qusuta quba ttubaho qesa garasi hihihinoma oonihe reresepe minaqipamu oho nakuta abi qesa samanei Ohongaho kuima qoorota. Nokoi apene bahe kabira repotti, dzapa noho Roma, noke basesa eeteta ma qaseqase nohoke bai hiireta ma noho naba gottae eeteta oke eeteqi Romaho maimaneho noo suqobireta abi tupu oioni.

³ Oonita agobake Ohongaho tuhotuho Mose noho bodzata Ohongai Isirae abike Aigitta abi ma besa dzuunomaho neta ingonaitemi noko oho quba hasa naa teeke suutoqi hiireta. Oho isakita abi tupu kuinoma oi qooroqi naa oke hiireqi paha Hoo Dzooba mina napaho noho hasa naake hiireta. Hee,

O Ohonga Soopara, nii beedzaeho maikhata,

oonita nii nagapa maina painake gama suqobiro-
rai.

Niiho tete qidza bagenoma,
ma baura niihoi dzapanomanipamu.

⁴ Nii maina, qaheubananita
nii tete niime paanaitemi abi niiho poma mooqa
apei niiho dzapa nookaqi ququimaama naataqu?
Baamu, abi samanenipamu haba totaqa ma totaqa
nokoi gama baaqa hasa hiibaridzoni.

⁵ Oonita naa oi bamu naatemi ana moomi
Ohongaho biiri oi ttoka abiho isere qidza ma
qanga peitoraiho totaqa oi kurauba paana
naateta. ⁶ Paana naatemi angero sebeni
nokoi biirita Ohongaho ttire mangi sebeni ao
hiire oke aimaqi biranateta. Qate sasa khara
nokohoi khaba khabari ma hobisata goriho siihu
geebanoma oota. ⁷ Oi nokoi mangi aimataho
khooba era: Ohonga qaraqara tatanganoma noi
abi basesanomaho ttire eete qaami ao mangi
sebeni hee baata.

Oonita qaraqaraho isaki eserisa eseri noho
dzagata oorai nokohota teei qoridzeqi mangi oke
angero sebeni nokoho quba batabiremi aimaqi
biranateta. ⁸ Biranatemi Ohongaho beedzae
ma Sumasai qaunaho isakita qaheuba biiri
oke gama suqobiremi teei ota dzuubaquho tete
baamu naateta. Oonihe angero sebeni heme ma
bameho isaki mangima aimota oke noko gama
ttokata perebire soubiremi ipita abi paha biirita
peitaquho isaki paha biranatarota.

16

MANGI SEBENI OI HEME MA BAMEHO POBI

¹ Oonita ana nookami biirita noo totoho bamenoma teei biranateqi angero sebeni oke pobi hiireta, Oonita nike tuumaqa Ohongaho ttire mangina hee baorai oke gama ttokata perebidzare. ² Hiiremi angero bosabosai qeemaqi mangi oke pati oqiraitemi ttokata perebami abi qoona kabira repotti (oi Romaho qahura) oho qetaqeta aimaqi noho torota pomai kotoro qaata nokoho samata maka ma pottomu bamenoma biranateta.

³ Oke eetemi angero oho samaqana noi qeemaqi mangi nomeke oqiraitemi quba baatanoma oi qoo besata taateta, besa oho dzapaio Besa Bisana. Oonita abi besata ooqi sisimata tuumota ma besaho patisigina oota oi gama Romaho qubatu oonita abi samanei obaho kabira ma gama baataho pobi naateta.

⁴ Oke eetemi angero oho samaqana noi oho qesa qeemaqi mangi nomeke oqiraitemi quba oi obattu ma oba neseta gama taatemi oi paha dzuuho isaki naateta. ⁵ Oke eetemi oba ika ma ikai Besa Bisanake moite qaata oho ee ma eka oi gama gutu boto kharaho isakita hee, Ohonga nii agoba baa qaarakoita nii oke eete batabiremi quba eranomai biranate oho qanga bamu, oi nii oho pobipobi oni.

⁶ Oi teehe bahe agoba baaorai taanga abi nokoi niiho too abi ma sinabidza abi rike ma pobinoma nokoke teete baa qaabi. Oonita nii eranomake eetemi baatai poiqa taanga abi nokoke nukure oio oho ipi ma habara oni.

⁷ Totoho oke eete hiiremi qusuho haqata totoho teei kaitomaqi hee, Oore, Ohonga Soopara

nii beedzaeho Maikhata oonita nii maripa eetemi oho ipi ma habara biranatorai oi qidza ma rikei keke.

⁸ Oke hiiremi angero naba poa noi qeemaqi mangi nomeho isakike eteho irita peregireqi noho beedzaeke minaitemi abike dzakasidzaquhu isaki naateta. ⁹ Oonita ete oi ao oho abi dzakasiremi nokoi ikanomake eeteqi teqaha Ohongaho attike ququimara? Oonihe baamu. Nokoi moomi noi nokoke ibo eete bame oke gama nokoho irita dzoobiretanihe nokoi quseripo naate noke googa ma baru hiireta.

¹⁰ Baru hiiremi oionita angero naba paipu noi qeemaqi mangi nomeke oqiraitemi qupiho isaki oi repotti (oi Roma) noho haba ma pobita gama taatemi ota qupi soorota. Qupi sooro tuumami abi oho heme ma bame minanatemi nokoi too dzotooqi rororo hiireta. ¹¹ Oi maka samane heme eete noko suqobiremi nokoi qupa burisi eetarotahe baamunipamu. Ohonga qusuna oorai noke noko paha baru hiireta.

¹² Hiiremi angero naba sikisi noi qeemaqi mangi nomeke oqiraitemi idze, ete peitoraiho neta oba mina teei haba oho qee nena abi qaanoma nokoke qaanate qaata oba mina dzapa noho Uparate – oi uuromi abi qaanoma nokoi baaqi repotti (oi Roma) noma kurebeteta, oho tete biranateta oi qaa biranatarotaho qahura.

¹³ Oba oi uuromi ana moomi gupa ma repotti ma Roma ma qesaho too abi oberoobera (oi sipisipi kabira toqena eserinoma bosana hiireta) nokoi too saqoromi koropuho isaki biranateta.

¹⁴ Oio baabe ma basara, goga ma baruho abi oni.

Oi paha nokoi abike qoqotomaquho maikhameto Oonita nokoi qaru tuumaqi ttoka ma haba minaraho abi qiba nokoho torota biranate tteniteniqi hee, Abiqahē, nike baaqa nana hoobire napa gama Ohonga Soopara beedzaenomaniqi hirorai noho qaake eete kurebetare oi poiqa oho bodza bamenomani. Oiqi noko hiireta.

¹⁵ Qate Ohonga Khataho totoho bamenoma ana Dzohaneho tomake qohateqi hee, Nookao, ana naamaenipamui seiqaqe qeemoraita oko ma boto tupu nikehota eto teei oora ma qaaraho kanesa saridzemi abi minaraho neseta oho midza paana naataino oonita qupadzomare! Ooiqi hiireta.

¹⁶ Oonita hiibi, goga abi nokoi ttenitteniqi qaa abi samanipamu ika ma ika neta baata nokoke tupidza teeta ttuttuiteta. Tupidza reresepe oho dzapake Heboro noota hee, Amagetto oi qaa ma ngausa eetaquho qahuranita mooro.

¹⁷ Oke eetemi angero musaqi noi qeemaqi mangi nomeke qusuta baqebetemi gausa ma sangidza oi kohukohuma taateta. Oke eesumi poro qere Ohongaho biiri nakuta oorai oho neta totoho teei sokateqi hiireta, ¹⁸ Oionita ao bamu naate! Oke hiimi baibai aimata, para hiireta, husu rururuita ma tumu rubabeteta. Oi quba minanipamu Ohongai khoobanipamuta ttoka ma haba ttuttuitetaho neta oho isaki te biranate qaararanihe ooqata biranateta.

¹⁹⁻²¹ Biranatemi meusu nagapa oi eseqobaqi tupu tapari naateta, ma ttoka ma haba samanipamuho meusu nagapa oi gama rubenga naateta ma suunga hoho ma tora ma quba bamu naateta. Ma qusuta oma taateta oi abi teho

bameho isaki oi samanenipamui taateqi abike teeteta. Oonihe teetemi abihota bamenomanipamu naatemi nokoi Ohongake baru hiireta. Oonita abi soropurunomai Ohonga basesa eete baaorai (oke qahura noota hee, Babironia ooniqi hiire qaata) nokoho pasenaho isere Ohongaho torota peite qaami noi te oho ruume naataranihe nokoho isere oi peite qaaqi Ohongaho dzauba mangi hee biiremi abi qangaho ipi ma ari ao nokomaeho irita perebireta, oioni!

17

TTOKA ABIMA QESA DZAIRA EETORAIHO QAHURA

¹⁻² Oke eetemi angero manginoma sebeni nokohota teei baaqi ana Dzohaneke pobi hiireta, Atapa sama sesenoma teei haba samaneho oba unau-nata habesorai, oi abi qesai Ohongaho dzapa heeqata aimoraihe ttokaho maimane ma abi mimima habese ttaike meera ma dzeuba eetorai nokoho qahura. Atapa noi nee ma baunomanipamu noi abi samaneke bobotomi haba samaneho abi nokoi noho obake muunaqi rumerume naatorai. Atapa oke Ohongai maripa eetake boobita nii baaqa moorare.

³ Oiqi hiireqi angero noi naho gisi ma khatake dzeimaqi haba kharata tuumata. Tuumaqi ana moomi kabira qiba sebeni ma qiba toqena tteninoma bosana hiirori kabira oho suui dzuunoma naatemi oi noi Ohongaho qepuqepu ma sosoridzo dzapa samanenipamu hiire qaata oi noho sama gama pupubire oota. Kabira oho heeta atapa noi habese noke qoqopa eete tuumota.

⁴ Atapa oho sasa nee ma bau minanoma. Oi dzuunoma ma quupi ma somu ma qodzori. Qate gori ma oma maina paina hihidza ma koinanoma samaneni pamu oi noke gama sengibetetanita noi goriho kooruma ttoka abi qangake qoqotomaqi nokoma guume ma meeraho isakita oota.

⁵ Qate qiba nohota atapa sama sesenomaho ttiketti teei noho pengata oota oi hee, Anaho dzapaio Babironia Ohonga oi ttoka ma haba minarata kahosa ma pasena oorai anaio oho pai amenanomaniqi hiire ttikettita qeetemi oota. ⁶ Oi keke bahe abi samanei Dzesu Kiristu ai tataumaqi noho sinabidza hiire tuumata nokoke atapa oi teeteqi dzuu nokohoke muunaqi ao qabarobaro naate oota. Oomi ana noke moo roqobeta minake eeteta.

⁷ Roqobetemi angero oi anake hee, Oke nii naane quba moo roqobete? Kabira qiba sebeni ma qiba toqena tteninoma noho khooba, ma atapa noho heeta habese tuumoraiho khoobake ana nii pobi hiibakoita nookare. ⁸ Kabira nii moori noi bosata qaatati baateta. Baateqi iibadza nagapata qurateta. Oonihe noi paha oho neta qoridzeqa peite ipi ma ari nomeke saridzeqa baate bamu naatakoi. Oonita noi bosata qaatati paha eehaha naataridzoho qubake ttoka abi apeneho dzapake qusuho ttarita qeetaama naate baaorai nokoi kabira oke paha mooqa hasaqa eetakoi.

⁹ Oonita nokanoka erake saridzeqa qupadzomare. Qiba sebeni oi tora sebeni oi Romaho tomidza ma haba minarahoni oho bisata atapa oi habesoraiho isaki, ma paha oi abi qiba sebeni oi minarahoni. ¹⁰ Paipui ao tuumaqi bamu

naatetahe teei poiqa ooraini qate teei paramu biranataamake oorai. Oonihe baaqamake Ohongai noke bodza hoteqake moitemi oionita noi bamu naatakoi.

¹¹ Oi sebeni nokoi gama bamu naataqu ooqata oke hee, Kabira oi ao baateiqi hiibakoihe noi paha eehaha naate ipi ma ari saridzeqa baate bamu naataqu oke heeqata moohimi 8-ho tomidza naatakoihe bamu. ¹²⁻¹³ Oi togena nii moori oi abi qiba tteni biranataamake ooraihe nokoi Kabira Repotti oho dzapa ma pobita biranatemu Ohongai nokoke bodza hoteqake moitemi nokoi ttari teena ma qupa teenaho isaki. Nokoi biranahimake oke hee, Oo kabira bosata qaatati baateta oi paha eehaha naate ooraiqi ttoka abi hiibakoi. ¹⁴ Hiireqi kabira ooho hasa hiibakoi.

Qate Dzesu nikeho Hoo Dzooba mina noi abi qiba minaraho Qibanipamu ma noi ttokaho soopara minaraho Sooparanipamu oonita noi abi qesake asatemi nokoi noho torota atimaqi noma nokoi gama ttoka abi basesanomake qaa eete suqobidzakoi.

¹⁵ Qate atapa oba unauna samaneta habesoraiqi hiibi unauna oi abi noo maina paina samane ttoka ma haba minaraho qahura. Oi noi nokoke qogotomorai. ¹⁶ Oonihe kabira Repotti qiba togena tteninoma nii moori kabira oi qoqopa nohoke qusubaiteqi tuumaqi ipita paha atapa noho gootae eeteqa bikhi bakha eete noho ttoba ma bare geemaqa noho meeke eepata khauto muunakoi.

¹⁷ Oi teehe quba bahe Ohongai baura oke nokoho qupata mootomi nokoi ruumeke baura noho oke eete qusubaitakoi. ¹⁸ Qusubaitemi atapa

nii moomi noi meusuta qaariti bamu naate oi ape bahe naho dzapake sepeiteqi ttokaho abi mimima meera ma dzeuba eeteqi nokoke qoqotoma qaata, oonihe oke gama meusu nagapa qibata mootoqi hiirorai oni. Oiqi angero ana Dzohaneke pobi hiireta.

18

BABIRONIAHO ISAKI OI RUBENGANIPAMU NAATETA

¹ Oke hiiremi ana Dzohanei paha angero teeke moomi noi qusuta biranateta. Oonihe noho beedzae mina ma dzadza ma koina nohoi ttokake gama suqobireta. ² Noi biranate qurahiqi sokata minake eete hiireta, Meusu nagapa Babironia oi aoke taate, taatanipamuke eete! Ma nagapa noho oi gisi ma songena ma piitu ma iibadza ma qaromu quba nginginoma samane, oi nokoho teka ma qopa naate oorai.

³ Oi teehe quba bahe ttoka ma haba samaneho abi mimi nokoi noma gama guume ma meera, ma muuna ma aima eete baa qaabi. Ma ttoka samaneho pisinisi ma ttuma ma qurumaho maimane nokoi noho torota bibi ma sapuru ma quba samaneta meupu saridzeqi tatanga naate baa qaariti bamu naate.

⁴ Ooiqi hiiremi ana nookami totoho teei paha Ohongaho qusuta biranateqi hee, Abi tupu name, atapa meusu nagapata quba eetorai nike eto kahosa nohoho ttaiqa naate oho ipi ma habarake quba bamenoma saridzainoiqi ao hairiamake noke qaate papatare. ⁵ Oi noho kahosa ma pasena

huba haba biireqi ao pei qusuta peitemi anai moomi noke ingonaitaquho tete bamu.

⁶ Oiqi hiireqi Ohongai angeroke hee, Babironia (oi meusu ma pasena ma ttuma ma qurumaho dzaodzao abi), Babironia noi anaho iboke eeteqi ipi kotooro baaoraihe, ooqaho isakita bahe heema heeta noke oho ipi ma habara moitare. Noi mangi teena nometa oba attinoma sarete abi moitemi muunaqi quba qesaqesa ruume naatoraiho isakita noke oho ipi ma habara moitakoihe kooru eseriho isakita oba togonoma attinoma noke moitemi muunare.

⁷ Oi noi sama nomeke nee ma bau eesuqi suusa ma quba samane ari ma moosu mai eete baaoraiqi hee, Anai ttarumi pai kaiponoma bahe atapa qibaho isakinipamu ooniqi hiirorai oho isakita poiqa paha hee ma heeta noke heme ma bame moitare. ⁸ Oi anai Ohonga Soopara Beedzaenomanita ana noke maripa eetemi bodza teenaho nakuta quba bamenoma noho irita peitemi eepai noke qaita ngaura naatemi seebe ma baata samane biranatakoi.

⁹ Oke eetemi ttoka ma haba samaneho abi mimi noma nokoi ttaike meusuta qaaqi guume ma meera eete qaabi nokoi oho eepa qauna ma mukenake moohiqake noho quba tti ma dzasa eetakoi. ¹⁰ Eepai noke dzooromi nokoi oho atti eeteqa bamu dzamoitaquhe sererahuke qooroqi hee, Idzee! Idzee! Idzee! Babironia oi meusu nagapa mina ma tatanganihe ikanomake eeteqi bodza teenaho nakuta oho ipike eranoma saridze oorai. Oiqi hiibakoi.

¹¹ Qate ttokaho ttuma ma quruma oho abi

samane ma pisinisi abi samanei noho dzasa eeteqi tti hiibakoi. Nokoi hee, Poiqa apei nanaho quruma ma quba qesaqesa ttuma eete mai eetaqu? ¹² Oi quruma ma quba ape bahe gori ma siriba ma oma hiihinoma ttumanoma, ma suusa tobe sumanoma, ma ttoba ma sasa kebaqeba nee ma baunoma, ma sirika ma sasa nesenoma, ma ee ma eebeke ura moromoronoma, ma khaba ma ebare, ma quba samane ee qidzama korabetorai, ma barasi ma qainima korebetorai ma maboriho samama korabetorai.

¹³ Ma paha tomu maina paina, ma ura moromoro isaki maina paina, oi oba ma bibi ma quba oonoma, paha bai oba qesaqesa ma sepora ma uitti qauso, ma hubihubiho bibi. Ma paha kabira samane ngaana ma paana oi kau ma sipisipi ma oosi ma oho qohare ma paha baura ma sutasuta abi ma paimane.

¹⁴ Idzee, Babironia! Sapuru ma quba oonomaho quba nii dzaodzao eete baaoraihe quba nee ma baunoma, quba samane mekenoma nii dza eete qaabi poiqa nii oho dzore naate bamu paha saridzaqu, oiqi pisinisi abi ma karai hiibakoi.

¹⁵ Oonita hiibi, pisinisi abi nokoi Babironia niiho botota ttuma ma quruma minanoma naate oorai nokoi niiho heme mina oke moora quba bitta eeteqi tume biire tti ma sori hiibakoi.

¹⁶ Nokoi hee, Meusu nagapa oi ttoba ma sasa somu ma qodzori qidza bagenoma samaneke dzaaro qaabi ma gori ma suusa ma oma dzadza ma koinanoma ttumanoma oke nii sama nimeta suuto qaabi oi gama niiho pobi naate baa qaariti poiqa baamu naate, dzasa mina! ¹⁷ Ao bodza

teenaho nakuta nii quba samane meupunoma niimeho dzore naate!

Oiqi hiiremi sisimaho maimane ma baura abi besana baa tuumorai nokoi haba kharata tumoqa moorakoi. ¹⁸ Oi eepa qauna minanipamu peitemi oke noko mooqa hee, Idzee! Meusu nagapa oi minaraho qiba gottanipamu ma oho habara teqaha ooraidzara!

¹⁹ Oke hiireqa nokoi sama nokome pomu ma qauso suraiteqa tti ma ttaka mina hiibakoi. Hee, Idze maidze! Babironia meusu nagapa mina! Sisima samane besana tuumorai nokoho maimane ika ma ika nena baaqorai nokoi gama nagapa ota baura eete ttuma minake saridze qaabi oonihe ikanomake eetemi ao bodza teenaqaho nakuta nagapa oi ngausa naate? Oiqi hiibaridzoni. ²⁰ Oi teehe quba bahe, too abi ma qaru abi ma sinabidzaho oko ma boto tupu qusu ma ika ma ikata oorai nagapa oi noko ke torona bamenoma moite baaoraiho qubake Ohongai poike nagapa oke batabiremi rubenga naatemi nokoi Ohonga hasa hiire boto teetaridzoni.

²¹ Hiiremi angero tatanga teei oma biiba tatanga teeke aima aubotomi besata taate bamu naateta. Baamu naatemi angero oi hee, Oho isakita Babironia oke aima besa bisata biiremi ao bamu naatakoi. ²² Baamu naatemi kui ma mangi, husu ma inabi, suu ma poro, gitta ma kurere abi samane oho maikhameto naate naa hiire baaorai nokoho husu bamu ota paha biranataqu. Ma abi quba samane maina paina korabetorai, koo ma tanga, ma masini qesa nokoho, oho husui bamu paha abiho tomata taataqu.

²³ Ma dzongi teei bamu ota baiburomi teei oho dzadza mooraqu ma ota abi ma atapa bamu qesa naatemi oho qaki biranataqu, baamuni-pamu! Oho neta abi ttuma ma quruma samaneke saridzeqi pisinisiho maikhameto naatemi nagapa oi oho isakita ttoka ma haba samaneho abi kitto biire baaoraimi oho kabira naate oorai.

²⁴ Oi keke bahe abi qidza samane oho qaga hiire qaabi, oi too abi ma qaheuba abi qesaqesa, nokoke ota teetemi dzuu nokohoi nagapa oho khooba paanaitemi eraio oho ipi ma habara ooni. Oiqi angero hiireta.

19

OHONGAI TTOKA ABI OHO IPI MOITETAHO SUBESUBE

¹ Oke angeroi hiiremi ana Dzohanei husu mina nookami qusuta garuba minaqipamu oi too ttutturateqi hiireta, Ohonga Dzoobe! Nii eranomake eeteqi beedzae niimema nanake ingonaiteqi dzadza ota paanaitorai.

² Oi teehe quba bahe atapa sama sesenoma oi pasena nomema ttoka abi samaneke kanesanomaiteqi kokora abi niihoke teetemi oho habarake nii noke maripa eetorai, buububuu! Oonita nii maripa eetemi oi rike ma pobi ma meenipamu, oiqi hiireta. ³ Qate eepa qauna nohoi peiteta. Oonihe peite qaaqa baamu bamu naataqu.

⁴ Oonita Nokoi paha hee, Ohonga Dzoobe! Oiqi hiiremi abi mimi ²⁴ biirina oota nokoi qaraqaraho isaki eserisa eserima gama Ohonga mai poro qere nometa oota noho torota pomai

kotoro hasa hiireqi hee, Ohonga Dzoobe oi meenipamu. ⁵ Nokoi oke hiimi totoho teei poro qereta biranateqi hee, Tuhotuho abi mina ma adza Ohongaho torota atimorai nike gamaqa susupu noho hasama gegema hiibare! Oiqi nokoi hiireta.

HOO DZOOPA MINA NAPAHOI ATA NAATETA

⁶ Oke hiiremi oionita garuba minaqipa oi garuruiqi hiireta, Ohonga Soopara, nii Beedzaeho Maikhatanita qusu ma haba gama pobitorai. Ohonga Dzoobe, Ooboboo! Oonihe totoho nokoho oi para noo mina hiirorai ma oba sasa mina rururuitoraiho isakinipamu.

⁷ Hiireqi nokoi hee, Napai ata pobiho isakita ao roibete beebe eete qaaimi poiqa Hoo Dzooba Mina napaho noi pobi nome aihimi oi abi ma atapa qesa naatoraiho isaki, oonita napai gama qaki ma naki naate dzapa pobi nohoke qiraitare. ⁸ Hiiremi noi ata pobi nomeke sasa adzahaha ma saasari, khabanoma hihihinoma oke moiteta. Oi quba ape bahe, oko ma boto tupu nohoi ttokata ooqi noho baura qidza samaneke eete qaataho qahurani.

⁹ Oonita teei burisi eeteqi Dzohane anake pobi hiireta, Erake qeetare. Hee, Hoo Dzooba Mina noi ata nomeke naasubita oho hoo ma patta erata tiibetemi oorai. Oonita qesaho dzapa ao hiiremi nokoi era ttutturatorai nokoio dzapanomani. Noo erana biranate oi meenipamu, oi Ohongahoni.

¹⁰ Hiiremi ana Dzohanei boto khata gaamaqi pomai kotooroqi angeroho torota hasama gegema hiibare boohimi noi anake qamuni hiireta, Eo, nii eto oke eetaino. Oi niima nakai iso keke Ohonga kokora eeteqi Dzesuho noo ma pobi hiire tuumorai. Oi quba apeho isaki bahe Dzesuho

isere qidza hiirorai napai meenipamu too abiho isaki. Oonita nakai Ohongaqaho torota pomai koto-roqa hasa hiiremi oio isanatakoi. Oiqi Qaruho isaki noi hiireta.

KIRISTUI OOSI KHABANOMAHO HEETA BIRANATETA

¹¹ Hiiremi ana moomi qusu papatemi oosi khabanomaho isaki ota biranateta. Qate noho heeta habeseta dzapa nohoio Idzoidzo Meenomanita pobipobi baura nomeke qere biireqi noi abike maripa eetareiqi qaa qogoimata.

¹² Qate nese nohoi eepa tatangaho tomidza ma qiba nohota qaaho dzamuba teei oomi oma hihihinoma koina minanoma samanei ota suutomi oota. Dzamuba oho nakuta dzapa teeke qeetemi ootahe noomae keke oho khooba gesina. ¹³ Qate sasa nohoke abiho dzuuta suqobiremi noi dzaaro oota oi qaaho qaamodzamodza. Ma abi ooho dzapa oio Ohongaho Toonipamu.

¹⁴ Noi oosima bosa qeemami qusuta qaa tupu mina teei noke iihata nokoi sasa saasari khabanoma dzabanomai keke ma nokoi iso keke oosi khabanomaho heeta habese tuumota. ¹⁵ Tuumomi qaaho pobipobi bosa tuumaqi nokoke dzeimota too nohota qaa dzube kakanoma teei biranateta ooma noi ttoka ma haba samaneho abike suqobireta. Suqobireqi puraba tatangama nokoke pobipobi eete qarakoi. Oi Ohonga Maiho dzauba peitemi noi noho quba eeteqi poro biiba imitoraiho isakita noi ttoka abike sengibetemi qesa samaneho dzuu perebakoi.

16 Qate sasa nohota dzapa mina qeetemi oota oi qosuba nohota soubireta. Oi hee, ABI QIBA ERAI MINARAHO QIBANIPAMU MA SOOPARA MINARAHO KOTANGANIPAMU. Oiqi qeetemi oota.

17 Oke eetemi ana moomi angero teei eteho neta qooro sokateqi kheekhe ma qaromi ma nee samane qusuna areumorai nokoho kirake hiireqi hee, Nike kabira muunareiqa ao ttutturatare. 18 Oi Ohongai nikeho quba kamo mina mootomi oorai. Oonihe keba oho mee ikanoma bahe abi qiba ma qaa pobipobi ma kotanga ma oosi ma abi oho heeta qaa eetorai, sutasuta abi ma saqosaqo abi mimi ma gamitti keba nokoho samanenipamu oke nike muuna qura ma pati eetakoi.

19 Ooiqi hiiremi ana moomi kabira qaanoma repotti ma ttari bosana hiirota noi tokaho abi qiba ma qaa tupu nokohoma gamaqa ttutturatare. Ttutturateqi Ohongaho Toonipamu oosi khabanomaho heeta habese qaa tupu nomema qaa qogomata nokoma qesa kurebetota.

20 Oonita sipisipi toqenanoma noi gogaho isaki nomema abi samaneke ikobetemi nokoi kabira oho dzapa ma dzare (666) aima qaata ma kabira qaanoma oho gisigisiho torota pomai kotooro qaata nopoho ttari qaa minake eeteta. Oonihe Ohongaho Toonipamu noi kabira qaanoma hiire ma too abi oberobero nopoke suqobireta. Oi noi nopoke aima tupidza teeta eepa ma oho mukena qaanoma tupidza ota nopoke biireta.

21 Qate nopoho qaa tupu minanipamu oonihe Ohongaho Toonipamu oosina habeseta noi qaa dzube too nohota qurateta ooma nokoke gama

teetemi baateta. Baatemi nee samaneni pamu nokoi oho keba muunaqi qura eeteta.

20

SAATAKE SUTASUTATA MOOTOMI TII TTAUSENI NAATETA

¹ Oke eetemi ana moomi angero teei qusuta qurateqi iibadzaho nagapake tete siibareiqi oho ngibira ma kaame noho botota oota. Oonita noi gupa oke aimata. ² Qate gupa oho dzapa qesa paha oorai, oi Saata ma Iibadza ma Dzatata qaanoma. Noke angeroi aimaqi tii uani ttauseniho isakita ota suutomi qaata.

³ Oi angeroi noke suutoqi khakha nohota bi-ireqi eto Iibadza hairiamake burisi eete nagapa samaneho abi ikobetaino hiireqi angeroi noke kaame qahitotota. Oi quba bodzanomanita tii ttauseni hiire oi bamu naatemi noi paha bodza hoteqake biranatarotaho noo hiiremi oota.

⁴⁻⁶ Oi paha ana moomi qesai Dzesu nooka hisi eeteqi noho quba isere mooto tuumaqi Ohongaho baura eetota, oonihe nokoi Roma ma karaho Kabira qaanoma noho qaru bai hiireqi gisigisi nohoho patita pomai kotobaama naateqi dzare (666) nohoke penganaitaama naate qaami abi nokoho qibake geemata. Geemami nokoho qiba eehaha naatemi nokoho birabirai gama poro qereta abi samaneke maripa eetareiqi peiteta.

Oonita nokoi baateqi paha qoridzeta ana hiibi nokoi bamu paha baate bamu naataqu. Oi oho baata tatangai bamu nokoke hesataqu, oonita tukutuku nokohoi bagenoma qaheubanani. Nokoi qoridzeqi Ohonga Mai ma Dzesu Kiristuhu

tuhotuho dzapanoma naate nopoma gama tii uani ttauseniho isakita abi baatabire soopara eete qaarakoi.

Qate qesai baateqi tii ttausani bamu naatareiqi beebe eetota.

SAATAI RUBENGA SARIDZAQUHO NOO

⁷ Oonita tii ttauseni oi bamu naatemake Ohongai hiiremi Saatai paha saqosaqo naatakoi.

⁸ Saqosaqo naateqa ttoka ma haba tume ma dzaga pobi ma mage nena gama oorai oho dzapa paha Gogo ma Magogo (oi abi koiri kairinoma ika ma ika nena) nokoke Saatai gama qaa qogoimareiqa ttuttuitakoi. Oonihe nokoi gaira, muuna meke eetaquho isaki baamu.

⁹ Nokoi gama ttutturatiqi nagapa qiba dzapanoma ota qaheuba abi batabidza baurata oorai nokoke gama rome biidzakoi. ¹⁰ Rome biiremi idze! Ohonga qusunaho neta eepa qurateqi abi koiri kairinoma oke qeeremi qaite pinara naataridzoni.

Oonita Ohongai kaame hiumami Iibadzai abike paha ikobetetanita noke kabira qaanoma ma goga abi oberobero nopoma gama teenateqi nokoke qauso qaanoma ma eepa tatanga ota biiremi nokoho heme ma bame agoba qaaqa baamu bamu naataqu.

BATABIDZA TATANGAHO BAURA

¹¹ Oke eetemi ana Dzohanei moomi Ohonganipamui poro qere khabanoma minaqipamu ota qooro ooqi qusu ma haba gama igabiiremi idze! tekai noho quba isanataamanipamu naateta.

12-13 Qate ana moomi baata oi nese tuu ma piitu ma iibadza nagapa ma besa ma quba oho neta abi baatetaho gisi oio gama sengi oho dzore naateqi ipi ma ari nokomeke saridzareiqi qoori pei poro qereho patita qoorota.

Oi teehe bahe baataho pobi oi mina ma adza nokoi gama poro qereho patita qooromi oho isere geeke takomami khooba nokohoi gama ota paana naate soubireta. Ma paha qaraqaraho geeke takomami ape ma apeho dzapa ota qeetemi oota oi paha paana naateta.

Oho qubake abi abura ika ma ikanomake ttokata eete qaata oke maripa abi mooqi oho ipi ma habara nokoke moite soubireta. 14-15 Oi qesaho dzapake qaraqaraho geeta qeetemi oota nokoi isanatetani qate oho amake sepeke baata ma iibadza nagaho pobi naateta nokoke gama eepaho tupidzata biiremi oota, dzaasa.

21

QUSU MA HABA USAQE BIRANATARIDZO

¹ Oke eetemi ana Dzohanei moomi ttoka ma haba oi besama gama hiiburoqi usaqe naateta.

² Usaqe naatemi ana paha moomi Dzerusaremu usaqe oi qusu neta baata. Oonihe oi atapa qidza nee ma bau suutoqi apu pobi nomeho beebe eete qaatati ao noke naataridzoho isakita Ohongaho meusu nagapa qaheubanai qusu neta baahumi ana moota. Oi ingonaitetaho tupu oke hee Dzerusaremu ooniqi hiirorai, oio qusu neta baahumi ana moota.

³ Oke eetemi qusuta totoho teei sokateqi hiireta, Moorare, poiqake Ohonga noomae abi tupu

nomeho bisata biranate ota qopa kobire qaamake nokoi noho pobinipamu naate qaarakoi. ⁴ Oi teehe bahe Ohongai ao nokoho tti ma ttiroba dzamutomi nokoi baataho dzore naatemi heme ma bame, kaipo ma qangareba oi gama nokoke qaatemi nokoi oho saqosaqo naateta.

⁵ Ma Ohongai poro qere nometa hee, Oke eeteqi ana quba minarake korabetemi usaqe naatakoi. Oiqi hiireqi noi seike Dzohane anake pobi hiireta, Noo erai meenipamu oonita oke nii qeete soubidzare. ⁶ Noi hee, Erana nii moo nookorai oi gama oho isakita biranate soubidzakoi.

Oi Anaio suhe ma khooba, ipi ma bosa kekeni. Oonita tei qaraqaraho oba neseta muunare hiiremi ana oke moitakoi. ⁷ Oi apenei toronata taataama naate suqobidzaqu anai nokoho mai gotta naatemi nokoi naamaeho khameto naateqa quba naho minarake mai eete soubidzakoi.

⁸ Qate abi nooka hiisi eetaama ma abi attinoma ma abi peranoma ma pasenanoma ma qoberoba qusubaitoraiho abi, ma taanga abi goga ma baruho abi, ma obero abi maina paina samane nokoi qauso qaanoma ma eepaho tupidzata isaki nokome saridzakoi, oio baata tatangani. Oiqi Noi hiireta.

DZERUSAREMU USAQE QUSUNA

⁹ Hiiremi angero sebeni nokoi bosata mangi nokometa quba attinoma perebiremi bamenoma naateta, nokohota tei poiqa baaqi ana Dzohaneke noo qidza teeke pobi hiireta, Atapa qidza nee ma baunoma noi Hoo Dzoobaho ata naate oorai noke ana nii poiqake banaitakoita baaqa moorare.

¹⁰ Hiireqi noi anaho gisi ma khatake dzeimaqi tora kaka kharata peiteqi qaheuba meusu nagapa Dzerusaremu Ohonga qusunaho neta baahuta oke ana banaitemi ana moota. Moohimi Ohongaho nee ma bau oi nagapa oke suqobiremi dzapanomanipamu naateta.

¹¹ Oi noho dzadza ma koina oi oma khabanoma hihihima ttuma minanomaho isaki ooni. ¹² Qate repa mina teei nagapa oke sahotota oi qaho hee kharanipamu ma oho tete pou mimiqapa tuerebei oota ma angero tuerebe ota bakena geema oota. Ma pou tuerebe ota Isirae abiho quni ma mani tuerebe nokoho dzapa ooni.

¹³ Oi paha ete peitoraiho dzaga neta pou tapari oota, ma tume neta pou paha tapari, qate mage neta pou tapari, ma pobi neta oho qesa tapari ootanita oi gama tuerebe naateta. ¹⁴ Qate repa oi suba minanoma oi omaho suba tuerebe ma dzapa nokohoio paha tuerebe. Oi Hoo Dzooba napaho noho qaru abi nokoho dzapa tuerebe ota qeetemi oorai.

¹⁵ Oonita angero anake noo samane pobi hirota noi goriho ruura oho isaki teeke aimaqi ooma meusu nagapa pou ma gama isaki eeteta. ¹⁶⁻¹⁸ Eeteqi moomi Nagapa oho patisigi eserisa eseri oi gama idzoidzo. Ma suu ma hee oi paha gama iso kekeni. Oi minanipamu paipu ttauseni kiromitaho isaki (oi Niu Giini ma Sydneyho takura, khara oho isaki).

Qate hahari noho asuasunipamu oi sikisti mitaho isaki oke abiho isakita mootoqi hiiremi ana nookaqi qupadzomata. Qate repa noho Dzasipa oma oi ttuma minanoma ebeke ehaha oma oke

qabiteqi oho nakuta biiremi oota, ma meusu nagapaho mutu oke gama gorima korabeteta.

¹⁹ Qate suruho noho sorasora biire peiteta oi tuerebe naateta Oonita suruho bosabosa oke oma Dzasipa ooma korabetemi oota. Qate peite suruho naba 2 oke sapira oi oma ttumanoma gunima ooma korabetemi oota. Ma pei suruho 3 oke kasetoni oi oma qau risorisonoma ooma korabetemi oota. Qate pei suruho 4 oi emeratti oi oma apeho isaki bahe qatapisisa hihihinomaho qesani. Qate suruho 5 oi sattonike oi oma khikhidzo bagidzonomani.

²⁰⁻²¹ Qate suruho naba sikisi oio oma sattonike oi qupi ma khabanoma ingaqonomani. Ma suruho 7-ta peitorai oi khirisoraitti oi dzopa tomidzani. Qate suruho 8 oho samaio beruru, oma gunima ma ebeke eehahaho takurani. Ma suruho 10 oi khirisopase, oma ebeke baaho isaki. Qate suruho 11 dzapa noho dzakitti oio oma soomuho tomidzani. Qate suruho tuberube oi heenipamu oho dzapa amattisti oi oma dzaniho oho isakini. Qate suruho suu ma hee oi gama oma maina paina oonomani.

Qateqa meusu nagapa oho pou tuerebe hiire oke quba apema korabetaranihe besa kabiraho suusa khabanoma ttuma minanomanipamu oho dzapa peare (oi oora ma qaara qidzaho qahuranita qupadzomare). Oi peare teena oi pou teena. Qate nagapa oho otoba patike moomi gori tobe sumanoma ma haba moramoraho garasi oho takurani quba oonomaho isakima korabeteta (oi sinabidzaho ttaiqa oho qahurani).

²² Oonihe moomi nagapa oho nakuta biiri teei teqaha oorara. Oi teehe bahe Ohonga Soopara ma Hoo Dzooba mina napaho nopoio biiri oho isaki oni. ²³ Ma paha ota Hoo Dzooba napaho noi eepa mutuho isaki naatemi Ohonga Mai ma Hoo Dzooba napahoho dzapa pobi ma dzadza ma koina oi gama nagapa oke igabireqi ete ma dzasidzaho dzadza suqobiremi dzadza onomaho baura baamu.

²⁴ Oke eetemi nagapa maina paina samaneni-pamu nokoi dzadza oho nakuta oora ma qaara qidza eete qaami nokoho abi mimi dzoobe minake hiireqi nee ma bau nokome aima baa oke meusu nagapa oho nakuta kiridza quba mootorakoi.

²⁵ Oi erake eete oorai, Meusu nagapa oho pouke bamu tete siibaqu, oi qupiba ma eteba oi dzadzai keke. ²⁶ Oonita abi ika ma ika nena nokoi gama baaqi nee ma bau nokomeke kiridza mooto qaarakoi.

²⁷ Oonihe abi obero, ngiingi ma peranoma nokoi bamu ota dzuubaquhe, Hoo Dzooba napameho gee qaraqara tatanganomaho nakuta dzapa qeetemi oorai noko ma napai keke ota dzuubakoi, dzoobe mina!

22

QARAQARA TATANGA OKE OBA MA EETA MOOTO HIIORAI

¹ Oonita angero teena noi ana Dzohaneke bannaitemi ana moomi Ohonga Mai ma Hoo Dzooba napameho poro qere ota oba nese saasari bageno-manipamu oi gausama bane koto qurutorai oba oho dzapake hee, Qaraqarahoniqi hiibakoi. ² Qate

oba oi otoa pati bisata baa tuumorai. Ota tuumami patisigi totaqi ma totaqi qaraqaraho ee ma eka meenoma, oho mee qidza meupunoma sama maina paina 12 ota dzasidzaho isakita goomorakoi. Qate ebeke noho oi paha abiho basara naatemi oke muuna qidzanatakoi (eto gee oho khooba ruume naatano).

³ Ohonga Mai ma Hoo Dzooba napaho nopoi poro qereta ooqi nagapa oke gama igabiremi ota abi ngiinginoma teeqai bamu biranataquhe kokora abi samanei Ohongake tuuhoro qaarakoi.

⁴ Noho dzapa oi nokoho pengata oomi nokoi noke rittabete qaarakoi.

⁵ Ohonga Soopara noomae haba oho dzadza ma koina naatemi dzongi mae ete dzadza ota naane quba baibudzaqu? Baamu. Oke eetemi noho tuhotuho oi haba oke soopara eetarakoi.

DZESU BAABARIDZOHO DZEBIDZEBI

⁶ Oonita angero noi ana Dzohaneke hee, Nookare! Quba ipina eranomai biranataqu oke Ohongai too abi ma kara nokoho quba paanaite baaoraita poiqake noi paha anake dzoobiremi niike qupanomaisuhimi nii paha noho kokora abi qesagesa oho totaqi banaitareiqi geeta qeetare. Hee, Ohongaho Khatai erake hiire. Anai ao hairiamake baa qeemakoiqi hiire.

⁷ Oonita noo oi haba bahe meenipamu. Oke nii geeta qeetemi apenei oho noo ma pobi isaitaqu nokoi oke qusubaitaquko nokoho isaki bagenoma naatakoita qupadzomare.

⁸⁻⁹ Oonita ana Dzohanei quba oke gama moo nooka soubireqi qeetetanihe sahasaha qubake

angero oho oko torota pomai kotobare boohimi noi anake hee, Nii oke eetemi bamu isanataquhe nii Ohongaqaho torota hasama gegema hiibare. Nii gee qeetemi ooraiho noo ma pobike qusubaitorai nokoi abi apene bahe too abi ma baura abima kara nokoi nii ma napamae gama sama teenanita qupadzomare.

¹⁰ Hiireqi noi anake hee, Noo ma sinasina oi ao meenoma naatare boobita eetoqa sengi oke siibainohe oho pobi ao paanaite soubidzare.

¹¹ Oonita abi rike ma pobi nokoi oho isakita qaarare. Ma qesai qaheubanaho isakita oorai nokoi oke keke qupadzoma qaarare.

Qate abi qesai obero naatareiqa obero naatakoii, paha qesai ngiingiho isakita oorareiqa oorakoi, oonihe quba oi gamaqa ipi ma habaranomani.

¹² Ohongaho khatai abiho ipi ma ari moitareiqi oho isaki ao botonaite qeemorai. Noi hee, Anai ao qeehibita moorare! ¹³ Anai ape bahe Ipi ma Bosa, Tume ma Dzaga Agoba Oorai Baaorai Teena oioni!

¹⁴ Oonita apenei oora ma qaara nokomeke ttoba ma bareho isakita akobetemi saasari naataqu nike isanate ttidza qidzaqidza eete meusu nagapa oho pouta dzuubaqi tuumaqa qaraqaraho ee ma eka meenomata mee oke rumutoqa muuna qidzanate qaarakoi.

¹⁵ Qate obero abi ma qoberoba qusubaitoraiho abi ma goga ma baruho abi ma taanga abi ma dza ma rumuba qanganoma, hoo ma haaho isaki pasena saridzorai nokoho pui teei bamu nagapa ota biranataqu, baamunipamu!

¹⁶ Anai Dzesu Tabitiho sooro ma sainanita pomatti ma ete peitaquho qaamodzamodzaho

isakita angero nameke dzoobiremi noi erake Dzo-hane niiho quba paanaitemi nii noo teena oke oko ma boto tupu qesaho quba dzoobiremi nokoi oho qesa isaite nooka soubidzare. ¹⁷ Sumasa nahoi abike dzeimorai ma oko ma boto tupu nahoi oho qesa abike dzeimaqi nopoi hee, Nike baabo, ooiqi hiiroraita qesai nookaqi qaraqaraho oba oho quba baatemi nike eto oho ttuma quba iiha ma dzoobidza eetaino. Ttuma qaate baaqa muuna qidzanatare.

¹⁸⁻¹⁹ Oonita qogo noo erake korabete nookare! Teei gee erana qeetemi oorai noo oke rasakiitaqu, eo noo qesa oho tongo neta mootaqu, Ohongai paha heme ma bame oho nakuta oorai oke noho irita mootakoi. Ma teei noo oho teeke qaataquko Ohongai paha totaaike qaraqaraho ee ma eka qaheuba meusuho nagapa bisana oorai oke gama noke qaanateqa bamu noho dzapake gee oho nakuta qeetaqu baamu. Oke ana bamu nike iko-betaqu!

²⁰ Oke hiireqi Dzesui hee, Meenipamu ana ao hairiamake baabakoi oiqi hiireta. Oonita anai kaitomaqi hee, Oore, Dzesu Soopara name, nii ao hairiamake baabarei qi hiireta.

²¹ Oionita nike gama Dzesu Soopara napameho baruna heenata sooma qaarare. Anaio Dzohane

PORO TONGO USAQE
The New Testament in the Guhu-Samane Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Guhu-Samane long
Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Guhu-Samane

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

1e8f2c8a-2e91-5f7a-8d28-7e63415f9012